

TRIMITAS

**KĄ DARYTI
CIVILIUI, JEI
PRASIDĖJO
KARAS?**

9771392475004

1,99 €

2022.09.22–2023.06.01

TARPTAUTINĖ PARODA

AMŽINAI LAISVA UKRAINA!

ЗА ВІСНУ УКРАЇНИ!

FOREVER FREE UKRAINE!

PARODOS RENGĖJAI

ORGANIZATORIUS

PARODOS GLOBĖJAI

Lietuvos Respublikos Ministrė Pirmininkė
Ingrida Šimonytė
Ukrainos Ministras Pirmininkas
Denysas Šmyhalis

PARTNERIAI

Kultūros atašė,
Lietuvos Respublikos ambasada
Ukrainoje

INFORMACINIAI PARTNERIAI

RĖMĖJAI

© „Trimitas“, 2023
Leidinio indeksas 5291.
ISSN 1392-4753

Autorių dėmesiui - medžiagų
kitam numeriui laukiame iki
einamojo mėnesio 10 dienos
imtinai!

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

2023 m. Nr. 2 (1370)
Tiražas 1500 egz.

Išleidžiamas
paskutinę kiekvieno
mėnesio savaitę.

ŠIAME NUMERYJE:

- 2 IŠEIVIJOS ŠAULIAI. Kad Sąjunga išliktų ir sustiprėtų | VILMA KAVA
- 6 PRATYBOS. Svarbu! Ginklą naudoti saugiai | AUDRIUS MORDASAS
- 8 VIENA IŠ MŪŠŲ. Galiu aš, gali ir tu | DOVILĖ PUKERTAITĖ
- 10 PETYS PETIN. „Vilniaus vorai“ - kas jie? | REDA VAIČIULIENĖ
- 12 INFORMACIJOS DŽIUNGLESE. Ką daryti civiliui, jei prasidėjo karas? | GABRIELIUS E. KLIMENKA
- 16 NUOMONĖ. Garbės ir negarbės žodis, arba ko verta šauliška priesaika? | VALDAS KILPYS
- 18 PLAKATAS. Savaeigė ratinė haubica „Caesar Mark II“
- 20 IŠMOKTOS PAMOKOS. Kai miške nepakeliamai skanu | GABRIELIUS E. KLIMENKA, EDUARDAS KLIMENKA
- 24 INSTRUKTORIAI KALBA. Zigmas Dangėlas: „Geriau tau nušauti priešą, nei jis nušaus tave“ | DOVILĖ PUKERTAITĖ
- 26 TECHNOLOGIJOS IR GINKLAI. Patarimai, kaip sudominti šaudymu „kitą savo pusę“ | VALDAS KILPYS
- 28 GINKLO BROLIAI. Ryžtas ir valia tarnauti savo šaliai šaulius veda į Lietuvos karo akademiją | LINA VAITIEKŪNAITĖ
- 30 PARODA. Narsios Ukrainos vienybę atspindinti ikona - tarptautinėje parodoje Karo muziejuje | DARIUS ZUBRICKAS
- 32 VALDO PUTVINSKIO-PŪTVIO KLUBAS. Vienos nuotraukos pėdsakais: pirmoji pasaulyje „Trimito“ reklama | VALDAS KILPYS
- 34 ĮDOMIOJI ISTORIJA. Tiltas, ant kurio žuvo karininkas Antanas Juozapavičius | BIRUTĖ MALAŠKEVIČIŪTĖ

Vyr. redaktorė Dovilė Pukertaitė
Kalbos redaktorė Sandra Balžekaitė
Korespondentas Valdas Kilpys
Dizainas Greta Janutytė,
Paulius Budrikis (CRITICAL)

Redakcijos kolegija:
Linus Idzelis (CV narys)
Žilvinas Neliubšys (CV narys)
Aurimas Navikas (CV narys)
Augustas Žukauskas (CV narys)
Mantas Petryla (viešųjų ryšių specialistas)
Gertrūda Šitkauskaitė (neformalaus švietimo mokytoja)
Irena Šalaviejiėnė (išėivijos šaulė)

Atstovai užsienyje: LŠS išėivijoje (JAV) J. R. Butkus
Torontas (Kanada) V. Pūtvio kuopos vadas V. Pečiulis

Viršelio autorius: Vaidotas Okulič-Kazarinas

Leidėjas: Lietuvos šaulių sąjunga
facebook.com/sauliusajunga.lt

Adresas: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
el. p. redakcija@sauliusajunga.lt

Kasdienes naujienas apie Lietuvos šaulių sąjungą
skaitykite oficialiame tinklalapyje www.sauliusajunga.lt

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių
nuomone. Rankraščiai negražinami ir nerecenzuojami.

Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuvę.
Spausdino UAB „JUDEX SPAUDA“
Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas

Projektą „Visuomenė karo akivaizdoje: paradigmos kaita“
(straipsniai: „Galiu aš, gali ir tu“, „Ką daryti civiliui, jei prasidėjo
karas?“) remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas.

2023 m. skirta 4 000 eurų.

KAD SAJUNGA IŠLIKTŲ IR SUSTIPRĖTŲ

TEKSTAS: Vilma Kava

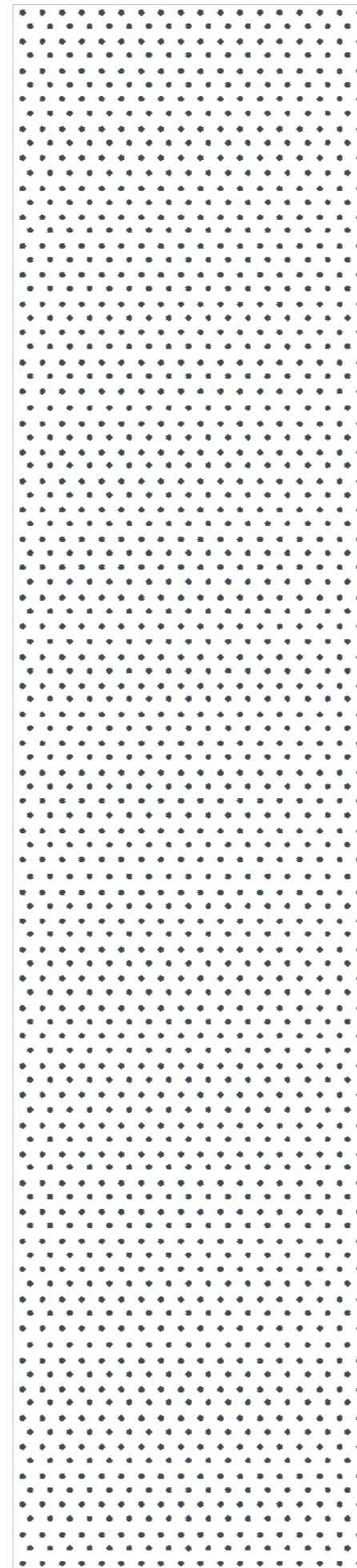

1

Praėjusių metų pavasarį Lietuvos šaulių sąjungos išėivijoje (LŠSI) XXII suvažiavimo metu buvo renkamas naujasis organizacijos vadas. Istorinei organizacijai, kuriai prieš tai dvidešimt penkerius metus vadovavo Mykolas Abarius, o po jo dešimt metų – Julius Rūtenis Butkus, nuo 2022 metų pavasario vadovauja Ovidijus Bernatonis. Su Lietuvos šaulių sąjungos išėivijoje vadu kalbamės, kokius tikslus sau kelia organizacija tiesiog aktyve besikeičiančiame pasaulyje ir kaip pavyksta juos įgyvendinti?

1. 1990 metų vasario 15 diena, Lietuvos šaulių sąjungos atkuriamoji konferencija.

Trys vadai: pirmas iš kairės – į svečius atvykęs Lietuvos šaulių sąjungos išėivijoje vadas Mykolas Abarius, trečias – LŠS Vlado Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentas Stasys Ignatavičius, pirmasis atkurto Lietuvos šaulių sąjungos vadas Gediminas Jankus ir dabartinis Lietuvos šaulių sąjungos išėivijoje vadas Ovidijus Bernatonis.

Buvote vienas iš aštuoniolikos žmonių, kurie 1989 metų rugsėjo 20 dieną prie Lietuvos šaulių sąjungos įkūrėjo, ideologo ir pirmojo Lietuvos šaulių sąjungos vado Vlado Putvinskio-Pūtvio kapo Kelmėje prisiekė Lietuvai ir atkūrė garbingą Lietuvos šaulių sąjungą. Atkreipkite dėmesį, Lietuvos nepriklausomybė paskelbta vėliau, 1990 metų kovo 11 dieną.

Prisiminkime istorinius įvykius. Kas buvo tie aštuoniolika žmonių ir kas buvote Jūs tuo metu?

Kas pamena Sąjūdžio mitingų laikus, prisimena ir žaliaraiščius – taip vadino save, kurie palaikydavo tvarką ir padėdavo organizatoriams. Tuo metu laidinius telefonus turėjo ne visi, todėl buvo sunku susisiekti, pranešti žinias, operatyviai susiorganizuoti susitikimus, ypač jeigu tai padaryti reikėdavo per trumpą laiką.

Svarstėme, kad reikia struktūros. Saugos būrių koordinatorius Romualdas Zykus prisiminė Smetonos laikais veikusią Šaulių sąjungą, buvau apie ją girdėjęs, nes mano senelis, mamos tėtis, buvo šaulys. Atsirado idėja, pradėjome Kaune organizuoti susitikimus, remdamiesi Šaulių sąjungos struktūra. Kas pasitraukė, kas atėjo – taip susibūrėme aštuoniolika narių. Ilgametis LŠS Vlado Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentas Stasys Ignatavičius, pirmasis atkurto Lietuvos šaulių sąjungos vadas Gediminas Jankus, žurnalistas, buvęs žurnalo „Trimitas“ vyr. redaktorius Albinas Čaplikas, sąjungos atkūrimo idėjos iniciatorius Romualdas Zykus, Algimantas Ragelis, Vytautas Zenkus, Valdemaras Leonavičius, Gintaras Linkus, Vytautas Kaminskas, Darius Balkė, Liutauras Katilius, Valdas Bieliūnas, Juozas Armonaitis – su kai kuriais bendražygiais ir dabar palaikome ryšius ir dalykiškai bendraujame.

Mus labai palaikė kardinolas Vincentas Sladkevičius, sakė, kodėl taip vėlai?

Vienas pirmųjų organizacijos darbų buvo atstatyti „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ paminklą prie Kauno karo muziejaus. Mes važinėjome po Lietuvą ir iš penkiasdešimt vietovių, kuriose vyko mūšiai dėl nepriklausomybės, rinkome akmenis, priekabomis vežėme juos paminklui, todėl kiekvienas akmuo šiame paminkle turi reikšmę.

1990 metų vasario 15 dieną Kaune buvo surengta atkuriamoji Lietuvos šaulių sąjungos konferencija. Mes net uniformas tada buvome pasisuvę pagal tarpukario Lietuvos šaulių uniformų modelį.

Pasiskirstėme darbais. Mane išrinko Kauno rinktinės vadu.

Lietuvos šaulių sąjungai – per 100 metų, ji įkurta 1919 metų birželio 27 dieną Kaune.

Yra ir dar viena data – 1954 metų kovo 7 dieną Čikagoje Amerikos lietuviai atkūrė Lietuvos šaulių sąjungą, tad netrukus šiam įvykiui sueis 70 metų. Kokius Lietuvos šaulių sąjungos išėivijoje tikslus yra išsikėlusi organizacija ir įgyvendina dabar, kai Lietuvos nepriklausomybė atkurta?

Šaulių sąjungos tikslas visada buvo kovoti dėl laisvos Lietuvos. Atkūrus nepriklausomybę, mūsų tikslas yra ją išlaikyti. Lietuvos okupacijos metu Amerikoje atkurta organizacija vadinosi Lietuvos šaulių sąjunga tremtyje. Kai Lietuva tapo laisva, pervadinta į Lietuvos šaulių sąjungą išėivijoje.

Šaulių sąjungai išėivijoje yra svarbu palaikyti lietuvybę už Lietuvos ribų. Organizacija Amerikoje savo renginiais minėjo žymias Lietuvos istorijos datas, puoselėjo tautines tradicijas, ugde patriotišką nusiteikimą. Mes tęsiame šias veiklas. Dalyvaujame parapijų ir lietuvių bendruomenės renginiuose, organizuojame savo renginius, prižiūrime Lietuvos istorijai svarbių asmenų kapus ir paminklus.

Paminėsiu, kad Šv. Kazimiero kapinėse palaidoti net keturi nepriklausomos Lietuvos kariuomenės generolai: Mikas Rėklaitis, Kazys Musteikis, Povilas Plechavičius ir Stasys Dirmantas. Lemonte pastatytas paminklas Lietuvos partizanų vadui brigados generolui Adolfui Ramanauskui-Vanagai, kurį 2018 metais LR Seimas pripažino Lietuvos valstybės vadovu.

Marketo parke turime paminklą Steponui Dariui ir Stasiui Girėnui. Šv. Kazimiero kapinėse 1979 metais Šaulių sąjungos išėivijoje iniciatyva pastatytas pirmas pasaulyje paminklas Romui Kalantai, kuris protestuodamas prieš tuometę santvarką susidegino 1972 metais. Šiuos Kauno įvykius prisimenu ir aš, nors tuo metu buvau dar vaikas.

Amerikoje visos organizacijos vadovaujasi šios šalies įstatymais. Kaip Šaulių sąjunga išėivijoje koreliuoja su Lietuvos šaulių sąjunga? Ar yra padalinys, ar atskira organizacija?

Reikėtų paaiškinti šiuos santykius. Juridškai mes esame skirtingos organizacijos, kiekviena laikosi savo šalies įstatymų, tačiau turime bendras istorines šaknis ir idėjinius tikslus. »

2

Tiek Lietuvos šaulių sąjunga, tiek Lietuvos šaulių sąjunga Išeivijoje yra atkurtos remiantis prieškarinio organizacijos statutu.

Lietuvos šaulių sąjunga Išeivijoje daug padėjo atsikuriančiai Šaulių sąjungai Lietuvoje. Dabar, sustiprėjus Lietuvai, Lietuvos šaulių sąjunga padeda mums.

Glaudus bendradarbiavimas priklauso nuo Lietuvos organizacijos vadų draugiškumo, kiek jie nori su mumis bendrauti. Turime tarsi ryšininą, Vlodo Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentą Stasį Ignatavičių, kuris su Lietuvos šaulių sąjunga Išeivijoje palaiko ryšius – koordinuoja veiklas, bendradarbiavimo klausimus.

Kur galime rasti šaulių kuopų?
Kiek žmonių priklauso organizacijai?

Čikagoje yra keturios kuopos. Taip pat yra kuopos Detroite, Mičigano valstijoje, Los Andžele, Kalifornijos valstijoje, Floridoje dabar yra dvi kuopos, viena įsikūrė pernai Rytų pakrantėje. Buvo kuopa Baltimorėje, Merilando valstijoje, yra Kanadoje, bet neturime ryšių su jais.

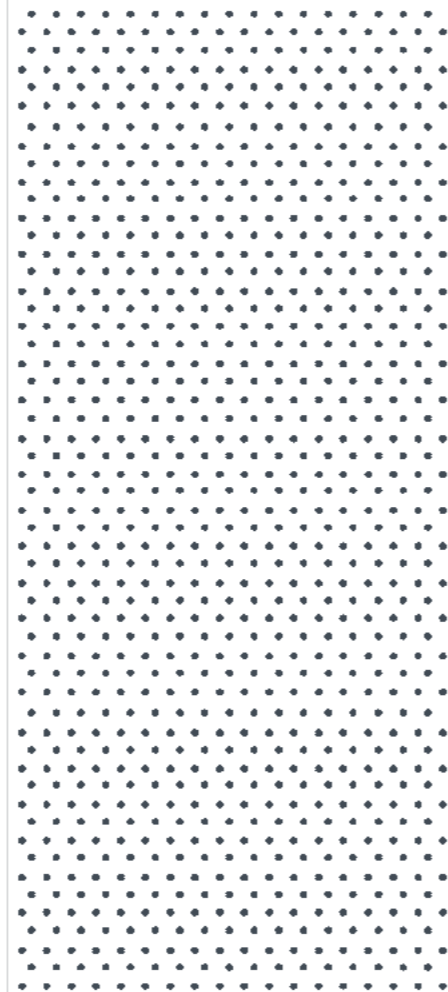
Buvo laikai, kai organizacijai priklausė tūkstančiai narių, dabar, manome, yra apie 300. Tikslių sąrašų neturime, kuopos nėra pateikusios išsamių ataskaitų. Kai kurie žmonės nenori būti statistikai sužymėti, tačiau veikloje dalyvauja.

Statute yra užfiksuota, kad viena iš sąlygų tapti šauliu yra mokėti lietuvių kalbą. Tačiau laikai pasikeitė, turime puikų aktyvų jauną narį, kurio vardas ir pavardė lietuviški, tačiau lietuviškai jis nekalba. Man regis, laikas keisti statutą, stojančiajam turi užtekti ir lietuviškų šaknų. Jeigu daugiau susirinktų tik angliškai kalbančių, būtų galima įkurti ir anglakalbę kuopą.

Šaulių sąjunga Išeivijoje remiasi savanoriška veikla, mūsų nefinansuoja jokia Amerikos valstybės institucija ar organizacija. Viską, ką mes atliekame, yra geranoriškas žmonių darbas, visos sukauptos lėšos yra suaukotos.

Šaulių Išeivijoje vado kadencija – treji metai. Kokius darbus išskirtumėte kaip svarbiausius? Ką norėtumėte, kad organizacija atliktų?

Pagrindinis veiklos tikslas – pritraukti jaunesnius žmones, kad jie taptų organizacijos nariais. Mes priimame naujus žmones, kas norite tarnauti Lietuvai, ateikite, prisijunkite. Taip pat planuojame renginius, kuriuose detaliau pristatysime organizacijos veiklą.

3

2. Lietuvos šaulių sąjungos Išeivijoje vadas Ovidijus Bernatonis sako kalbą prie paminklo Romui Kalantai.

Tado Raudžiaus nuotrauka.

3. Šaulių procesija Šiluvos atlaiduose Marketo parko Šv. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje, 2022 metai. Priekyje – vadas Ovidijus Bernatonis ir buvęs vadas Julius Rūtenis Butkus.

Vilmos Kava nuotrauka.

Lietuvoje Šaulių sąjungoje iki pastarojo laikotarpio įvykių buvo apie 10 000 narių, dabar veikiama, kad šis skaičius padidėtų iki 30 000. Būtų gerai, kad ir Sąjunga Išeivijoje sustiprėtų pasipildžiusi naujais nariais. Man svarbu, kad Sąjunga išliktų ir sustiprėtų.

Siekiu, kad būtume daugiau matomi bendruomenėje, kad mūsų, šaulių, marškinėliai trauktų akį įvairiuose lietuviškuose renginiuose.

Karas Ukrainoje pateikė mums ir kitų klausimų – ką darytumėme, jeigu iškiltų Lietuvos užpuolimo grėsmė. Tobulinamas veiklos planas, kokius darbus atliks Centro Valdyba ir kuopų vadai, kas derins veiklą su kitomis lietuviškosiomis bendruomenėmis, organizacijomis, kas kreipsis į Amerikos valdžią, kas palaikys ryšius su žiniasklaida, kas bus atsakingas už paramos telkimą.

Daugelyje Išeivijos organizacijų yra opi kartų kaitos problema ir užsitęsusi vadovų kadencija postuose, nors tai prieštarauja demokratijos principams, o kartais – ir įstatams ar statutui. O kokia situacija LŠSI?

Šaulių sąjungos Išeivijoje statute nėra numatyta, kiek kadencijų gali būti renkamas organizacijos vadas ar kuopų vadai.

Mano nuomone, neįžeidžiant iki manęs buvusių ilgamečių vadovų ir pradėdant nuo manęs, maksimalus laikas turėtų būti dvi kadencijos, tiek vado, tiek kuopų vadų.

Dabar Lietuvos šaulių sąjungos vadas renkamas trejiems metams. Sakykime, tarptautinis „Rotary“ labdaros klubas savo vadovus keičia kasmet, tada visi lygūs, neiškyla lygesnių.

Tačiau tai yra mano matymas, bet tokį pasiūlymą turi svarstyti suvažiavimas. Yra iškilę daug klausimų, kuriuos reikėtų naujai peržiūrėti statute.

Atsinaujinimas ir naujų veiklos formų paieška yra būtinos sąlygos organizacijai išlikti.

Gali būti, kad kokių nors veiklų iki šiol nedarėme, bet kas trukdo daryti?..

Ačiū už pokalbį. Linkiu, kad organizacijos ir atsinaujinimo, ir matomumo visuomenėje siekis taptų realybe. ×

1

SVARBU! GINKLĄ NAUDOTI SAUGIAI

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS:
Audrius Mordasas

2

Ginklo valdymo testas – jau pats pavadinimas sufleruoja, kam jis reikalingas. Kiekvienas, turintis ar pratybose gaunantis galimybę naudoti ginklą, privalo mokėti saugiai tai daryti. Svarbu ne tik mokėti elgtis su ginklu, bet ir gebėti pašalinti pasitaikančius smulkius gedimus, nepasimesti, jeigu šūvis neįvyko, žinoti žingsnius, kuriais vadovaujantis saugiai pašalinama problema.

Šauliai periodiškai turi atnaujinti savo žinias ir įgūdžius, nes kitu atveju ginklas gali tapti pavojingas tiek ginklo savininkui ar juo besinaudojančiajam, tiek aplinkiniams. Tik sistemingas ir nenutrūkstamas mokymas ir mokymasis užtikrina saugų ginklo naudojimą.

Kaip ir kasmet, metų pradžioje Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės šauliai prieš lauko taktines pratybas laikė ginklo valdymo testą (GVT), mokėsi rikiuotės elementų veiksmus atlikti individualiai, o tada ir būrio sudėtyje. Mokymai parodė, kad tai nėra taip lengva, kaip atrodo žiūrint iš šalies.

Šaulių ginklinėse galima rasti įvairių ginklų, tačiau GVT reikalingas tik tiems ginklams, kurie dažniausiai naudojami pratybose ir tarnyboje. Pistoletas Glock 17, švediškas automatinis šautuvas AK-4MT ir, savaime suprantama, šaulių mėgstamas vokiškas kulkosvaidis MG-3. Tarp brolių ir sesių dėl pašėlusios greitošaudos jis meiliai vadinamas „pjūklū“. Jo ardyimas ir surinkimas reikalauja nemažai dėmesio, tad rinktinės šauliams šio ginklo GVT laikymas tapo nemenku iššūkiu.

Po rikiuotės mokymų skyrių vadai planavo žygio maršrutą į numatomą susitelkimo rajoną. Planuojant maršrutą, reikėjo įvertinti kertamas atviras vietas, natūralių ir dirbtinių kliūčių įveikimo būdus – visa tai aiškiai išdėstyti savo skyriaus šauliams. Viso žygio metu buvo naudojami nebylaus valdymo signalai, todėl komunikacija buvo kiek kitokia nei šauliams įprasta.

Pasiekus susitelkimo rajoną, užimta žiedinė gynyba ir įrengta patrulio bazė. Taktinė pauzė skirta papietauti lauko sąlygomis ir toliau tobulintos radijo ryšio, žvalgybos, patrulių išsiuntimo iš patrulio bazės procedūros. Grįžtant į nuolatinės dislokacijos vietą pasikartotos saugos patrulio ir pagrindinių pajėgų sąveikos procedūros.

Žvarbokas oras nesutrūkdė šauliams prasmingai praleisti šeštadienio, o ką savaitgaliais veikiate Jūs? x

1. Šauliai pratyboms pasiruošę.
2. Šauliai kruopščiai mokosi, kad sėkmingai išlaikytų ginklo valdymo testą – kiekvienas šaulys turi mokėti saugiai naudoti ginklą.
3. Instruktoriams ir vertintojams tenka atsakingos pareigos, nes darbas su ginklu – ne juokas.

2

3

GALIU AŠ, GALI IR TU

TEKSTAS: Dovilė Pukertaitė
NUOTRAUKA: asmeninis Alinos Sinicės archyvas

Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės šaulė Alina Sinicė – šešių vaikų mama, Vilniaus miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigos „Baltų šalelė“ ir pradinės mokyklos „Baltų šalis“ įkūrėja ir vadovė, teisininkė, pilietinio ugdymo mokytoja. Atrodo, veiklos tikrai netrūksta, tačiau į savo gyvenimą prieš metus ji įsileido ir šaulišką šeimą, o šauliška šeima įsileido ją. Kodėl ir kaip sekasi derinti tiek daug veiklų, pasikalbėjome su šaule. Jei dvejojate, tikimės, kad Alinos mintys jus įkvėps ir padrąsins tapti šaulių sąjungos dalimi.

3

Kodėl kilo minčių tapti šaule? Kas Jus motyvavo priimti šį sprendimą?

Labai myliu savo šalį, tiesiog „sergu“ dėl jos. Ir nors nesu patyrusi okupacijos naštos, kurią patyrė mano tėvai ir seneliai, labai suprantu ir branginu laisvę. Nors šiuo metu laisvė ir yra duotybė, ją reikia saugoti ir puoselėti. Kiekvienas pilietiškas žmogus prisideda prie savo šalies stiprybės jau vien laikydamasis bendrų susitarimų, t. y. teisės ir moralės normų, o dar labiau savanoriaudamas. Man šaulystė – ne tik savanorystė, bet ir pasiruošimas, budrumas, mokymasis ir žinių pasidalijimas, susijęs su savos šeimos, bendruomenės ir visuomenės laisvės saugojimu. Tad tai mane ir motyvavo tapti šaule, tai motyvuoja ją būti visą likusį gyvenimą.

Vyrui Vaidui tarnaujant Lietuvos kariuomenės oro pajėgose turėjau progą pažinti Lietuvos kariuomenės struktūrą ir kitas ją lydinčias organizacijas, kartu ir Lietuvos šaulių sąjungą. Palengva domėjausi jos veikla, tad vis pasvarstydavau, kad kada nors prisijungsiu. Maniau, kol vaikai maži, o aš intensyviai dirbanti ir dalyvaujanti dar kelių asociacijų veiklose, nesugebėsiu skirti

pakankamai laiko šaulystei. Motyvacijos narystei turėjau nemažai, bet nežinojau organizacijos lūkesčių jos nariams.

Ar turėjote kokių nors baimių prieš priimdama šį sprendimą?

Neturėjau jokių baimių, tik gal šiek tiek nuogaštavau, ar pavyks suderinti šaulystę su šeimyniniu gyvenimu. Įstoti į Šaulių sąjungą nutariau po apsilankymo Vilniaus knygų mugėje. Būtent tą dieną prasidėjo karas Ukrainoje. Tai buvo tas sukrečiantis įvykis, kuris privertė nebelaukti. Manau, sprendimas buvo priimtas iš baimės ir nesaugumo jausmo, nežinomybės, kiek pati turiu galių reikiamu momentu pasirūpinti savo vaikais, tėvais, kitais artimaisiais.

Sutiktas šaulys kalbino prisijungti mano sūnų, o jam sudvejojus, pasisakiau, kad prisijungsiu aš ir būsiu jam pavyzdys. Tad mano pirmas klausimas šauliui ir buvo, ar yra įmanoma suderinti šaulystę su motinyste ir gana intensyviu darbu. Šaulys mane patikino, kad tikrai įmanoma, o dar ir šeima išdidės, nes juk Lietuvos šaulių sąjungoje visi mes sesės ir broliai. Tad nebeliko kuo daugiau abejoti ir ko laukti.

Kokios buvo Jūsų pirmosios, kaip šaulės, veiklos?

Kaip ir visi neseniai prisiekę šauliai, pradėjau Bazinį šaulio įgūdžių kursą. Jis truko maždaug pusę metų – lankiausi paskaitose, mokymuose ir pratybose, skyriaus susitikimuose. Kursų metu turėjau galimybę dalyvauti ir keliuose renginiuose – stovėti rikiuotėje, laikyti vėliavą, o kartą ir atstovauti Šaulių sąjungai vienos Vilniaus miesto bendruomenės šventėje. Ten pirmą kartą ir pajutau, kaip smagu vaikams pasakoti apie pilietišumą, šaulių veiklą, parodyti, kad jaunaisiais šauliais gali tapti tiek berniukai, tiek mergaitės. Šventė buvo smagi, nemažai dalyvių su savomis veiklomis, o vaikai vis grįždavo pas mus.

Norisi paprovokuoti. Šaulystė labiau moterims ar vyrams?

Šaulystėje nėra svarbu, kokia žmogaus lytis, kaip ir bet kurioje kitoje veikloje. Esame visi labai skirtingi, unikalūs, turime savų stiprybių, kuriomis galime pasidalinti su kitais. Manau, šaulystėje ne tik lytis nėra svarbi, bet ir amžius ar fizinis pasirėngimas. Šaulių sąjunga apima tiek daug sričių ir veiklų, kuriose reikalingi labai įvairūs žmonės.

Jau ne už kalnų metai, kai įstojote į Šaulių sąjungą, kaip ši narystė pakeitė Jus? Turėjo įtakos Jūsų įprastam gyvenimui?

Per Bazinį šaulio kursą teko keisti savus savaitgalius ir vakarus, kuriuos anksčiau buvau pratusi skirti tik šeimai ir draugams. Tad pokyčių pajutau tiek pati, tiek ir mano šeima. Nesu linkusi sakyti, kad bet kuriai savanoriškai veiklai yra „aukojamas“ šeimos laikas. Aš manau, kad laikas šaulystei yra investicija sau, šeimai ir visuomenei, nes tai grįžta asmenybės sustiprėjimu, žiniomis, tampa gyvu pavyzdžiu savo vaikams, jie mato ir supranta, kas yra meilė savo šaliai ir jos žmonėms. Žinau, kad šauliai draugauja ir šeimomis, bendruomenėmis, vieni kitais rūpinasi, o tai be galo stipru.

Šaulystė pirmiausia įkvėpė daugiau pasitikėjimo savimi, savo galiomis. Po Bazinio kurso supratau, kad tikrai galiu išmokyti tokių dalykų, kuriems, maniau, neturiu sugebėjimų. Šauliška veikla sustiprino norą pradėti mokytis. Jau beveik dešimtmetį dirbu su mokytojais, nuolat esu vaikų apsuptyje ir tarsi savaimė kuriu su jais ryšį kartu gyvendama darželyje ir mokykloje, sukūriau ir ugdymo metodiką bei programą, bet pati mokytoja nebuvau. Tad baigusi Bazinį šaulio kursą iškart užsiregistravau į pedagogikos kursą, kad galėčiau būti ne tik vadove, bet ir mokytoja savo įstaigų vaikams ir tiems, kuriuos lankau kaip šaulė.

Turite patirties šauliškoje veikloje: miške ir vykdydama kitas šauliškas užduotis, tarkime, bendraudama su vaikais. Kas sunkiausia?

Mano patirtys pratybose miškuose kol kas apsiribojo einant Bazinį šaulio įgūdžių kursą, kurio metu tikrai nemažai išmokau. O pabaigusi kursą ir perėjusi į darbinę kuopą, pasirinkau švietėjišką veiklą, tad jau keletą kartų lankiausi pas vaikus. Nors pati vadovauju ugdymo įstaigoms ir kasdien bendrauju su mokytojais, vaikais ir jų tėvais, pati tik dabar mokausi būti mokytoja. Kažką suprasti ir mokėti – viena, bet perteikti žinias ir patirtis kitiems yra visai kas kita. Supratau jau seniai, kad mokytoju gali būti ne bet kas, bet dabar tai dar stipriau suprantu pati ja būdama. Susitikimai su vaikais reikalauja daug pasirėngimo, kantrybės, išvalgos, tad ne veltui daugelis šaulių baigia pedagoginių ir psichologinių žinių kursą. Susitikimai su vaikais būna nuostabūs, įkraunantys daug pozityvumo ir energijos. Sunku būna tada, jei sutikti vaikai neturi vidinės motyvacijos, pasyvūs, tuomet reikia pasitelkti daugiau įvairių metodų, kaip juos sudominti, įtraukti, „užkūrenti“ jų smalsumą. Susitikimų tikslas – parodyti vaikams, kad labai gera būti pozityviam ir pilietiskam, rūpintis kitais pasitelkiant savo stiprybes, kad jie visi skirtingi ir tuo nuostabūs, ir kad savanorystė suteikia daug stiprybės, bendrystės ir džiaugsmo. Didžiausias atpildas po tokių susitikimų būna netylantys vaikų klausimai ir pasidalijimai, kad norėtų tapti jaunaisiais šauliais.

Lankėte BŠĮK, kokie išpūdžiai? Kokie lūkesčiai buvo? Ar gavote tai, ko tikėjotės?

Labai stengiausi nesusikurti lūkesčių, bet buvau tikra, kad labai daug ko išmoksiu. Visada buvau ta, kuri stebėjo savo vyro darbą ir veiklą Lietuvos kariuomenėje. Iš jo buvau tikrai nemažai žinių pasisėmusi, o štai per Bazinį šaulio kursą viską teko patirti pačiai. Šiek tiek nerimavau dėl pratybų miškuose, nes gamtoje tik su kuprine ir be pastogės nakčiai buvau labai seniai. Tad likau pati savimi kiek nustebusi, kad įveikiau daugiau nei 30 kilometrų atstumą, bemiegoti naktį, išlikau budri ir vidumi stipri. Neturėjau kuo skųstis, o ir „medinės“ kojos po tokio žygio kėlė džiugios, nes žiūrėjau į tai kaip į savęs stiprinimą.

Mane džiugina tai, kad šauliai instruktoriai ne tik moko, bet ir mokosi patys, kartu su naujai prisiekusiais šauliais dalyvauja pratybose, stebėjau, kaip vertina savas klaidas, mokosi iš jų. Tai labai stiprina pasitikėjimą vienas kitu, ugdo komandiskumą. Yra skeptiškai vertinančių tokios didelės organizacijos netobulą komunikaciją ar veiklą, bet mane labiau

žavi nesiskundžiantys, o veikiantys, kūrybiški žmonės, nes tobulumo nėra niekur. Stebėjau, kaip sparčiai augant naujai prisiekusių šaulių būriui ir poreikiui juos apmokyti tobulėja, keičiasi ir auga organizuotumo įgūdžiai sąjungoje.

Ar nebuvo akimirų, kai sudvejojote savo jėgomis? Kas jus skatina judėti į priekį?

Taip, žinoma, abejonių jėgomis būdavo. Vienas didžiausių mano iššūkių Bazinio kurso metu buvo paimti į rankas ginklą. Paradoksalu, bet štai – karininko žmona, o tikro ginklo rankose nebuvo laikiusi. Man ginklai visada kėlė asociacijų su pavojumi ir didžiule atsakomybe, tad vengiau būti arti jų. Dabar labai džiaugiuosi, kad proga pirmą kartą išdrįsti paimti ginklą į rankas ir mokyti jį saugiai valdyti pasitaikė šalia labai ramaus ir aiškiai viską pamokančio žmogaus. Manau, kad ir su kokiais iššūkiams susidurčiau gyvenime ar šauliškoje veikloje, labai svarbu yra šalia esantys žmonės – pirmiausia šeima, draugai, taip pat ir sesės, broliai šauliai, kurie paskatina, padrąsina, išlaukia ir didžiuojasi pasiekimais.

Kokie žmonės ir kodėl turėtų tapti šauliais?

Šauliais turėtų tapti pirmiausia pilietiški žmonės – gerbiantys savo šalį ir jos žmones, besilaikantys teisės ir moralės normų. Labai nuostabiai sudėliotos šaulio savybės atsispindi šaulio elgesio principuose, tad tai, koks esi, parodo tai, kaip elgiesi. Atsižvelgiant į tai, manau, šauliu tapti galėtų ne kiekvienas. Mūsų visuomenėje yra kol kas nemažai pavydžių, pagiežingų, išpuikusių žmonių, manančių, kad jie viską išmano. Šios savybės niekaip nedera su šauliška veikla. Pirmas susidaręs įspūdis apie sutiktą šaulį būna tikrai labai svarbus, tad ir be uniformos jis turėtų būti toks pat gerumo ir pozityvumo kupinas žmogus.

Jeigu atsuktumėte laiką atgal, ar viską darytumėte taip pat? Šaulystė būtų Jūsų gyvenime?

Šaulystė labai praturtina, sustiprina, praplečia akiratį, tad tikrai labai džiaugiuosi savu sprendimu prisiekti. Nežinau, ar daryčiau viską taip pat, bet žinodama, kad savanorystę tikrai įmanoma suderinti su šeima ir darbais, manau, šaule būčiau tapusi net gerokai anksčiau. x

„VILNIAUS VORAI“ – KAS JIE?

TEKSTAS: Reda Vaičiulienė
NUOTRAUKOS: PUG archyvas

Vasaris – mėnuo, žymėjantis metus, kai vyksta skaudžių patirčių, praradimų ir kančių sukėlęs karas Ukrainoje. Šauliai nuo pirmųjų karo dienų ėmėsi iniciatyvų, visomis išgalėmis prisidėjo ir iki šiol prisideda prie pagalbos Ukrainos civiliams ir kovotojams teikimo. Šaulių rinktinės ėmėsi įvairių veiklų, viena jų – maskuojančių tinklų pynimas. Vilniaus šauliai tapo „Vilniaus vorais“ – bendruomene, kuri ne tik pina tinklus, bet ir buria žmones – ukrainiečius, pabėgusius nuo karo, kurie, pindami tinklus, jaučiasi prisidedantys prie kovos už laisvę, bendrauja su lietuviais ir taip bent šiek tiek užpildo tuštumos jausmą, likusį išvykus iš gimtosios šalies. Apie projekto pradžią ir iki šiol vykdomą veiklą pasakoja Darius Jasiūnas, „Vilniaus vorų“ projekto koordinadorius.

4

Nuo ko prasidėjo projektas „Vilniaus vorai“?

2022 metų balandį Vilniaus šaulių socialinio tinklo „Facebook“ grupėje pasirodė skelbimas, kuriame Lietuvos šaulių sąjungos paramos Ukrainai grupė kvietė aktyvius šaulius prisijungti prie grupės veiklos. Tuo pat metu pasirodė ir mano bičiulio šaulio skelbimas, kviečiantis burtis pinti maskuojančius tinklus. Jis jau turėjo patirties šioje srityje, nes dalyvavo kitų organizuotose tinklų pynimo akcijose ir iniciatyvose, kurios, deja, tuo metu buvo prigesusios. Reaguodamas į bičiulio kvietimą, kreipiausi į LSS paramos Ukrainai grupę, siūlydamas padėti organizuoti šią svarbią veiklą. Darbas prasidėjo... Iš pradžių patalpas tinklams pinti suteikdavo verslininkai, rinkdavomės keliose vietose: Žirmūnuose, Naujininkuose ir kituose rajonuose, kur tik gaudavome galimybę laikinai naudotis patalpomis.

Medžiagų tinklams ieškodavome parduotuvėse, pas gamintojus ir, žinoma, prašydavome žmonių, kad padovanotų. Už šią paramą esame visiems labai dėkingi. Ilgainiui dovanojamų audinių vis mažėjo, o ir tie ne visada buvo tinkamiausi tinklams pinti. Iš karių Ukrainoje gaudavome informacijos, patarimų, kokios medžiagos tinkamos, kad būtų išlaikoma gera maskuotė. Tuomet šauliai už surinktas aukas pradėjo patys pirkti tinkamesnes medžiagas. Tinklų kokybę ženkliai pagerėjo.

Šiandien jie yra lengvi, atsparūs aplinkos sąlygoms, spalvos derinamos prie Ukrainos reljefo. Kovojančioje už savo laisvę šalyje maskuojančių tinklų poreikis vis dar yra milžiniškas, todėl ir šiandien nemažėja medžiagų, aukų ir „vorų“ rankų poreikis.

Kas pina tinklus?

Pirminė projekto idėja buvo įtraukti kuo daugiau naujai prisiekusių šaulių, kuriems dar neprasidėjo Bazinis šaulio jūgdžių kursas. Pradžioje taip ir buvo, vėliau ėmė prisidėti ir rajonų, kuriuose vyko pynimo darbai, gyventojai, senjorai. Kai gavome ertvesnes patalpas, prisijungė daugiau šaulių, jų šeimų nariai, kiti vilniečiai ir miesto svečiai, sužinoję apie mus iš socialinių tinklų ar atsitiktinai užklydę. Labai smagu, kad mus surado ir prie veiklos prisijungė nuo karo pabėgę Lietuvoje gyvenantys ukrainiečiai. Kiekvieną darbo dieną prie tinklų pluša kelios dešimtys talkininkų. Labai smagu matyti, kad ši šauliška iniciatyva išaugo į nemažą socialinį projektą. Kartais pagalbos sulaukiame iš verslo įmonių ar valstybinių įstaigų darbuotojų kolektyvų. Prieš Kalėdų ir Naujųjų Metų šventes įmonių ir įstaigų kolektyvai vietoje šventinių vakarėlių susirinkdavo pinti tinklų – tai ir bendrystė, ir didelė socialinė nauda. Kad veikla nesustotų, ją koordinuoja keletas Vilniaus Mato Šalčiaus 1015-osios šaulių mokomosios kuopos šaulių.

Labai svarbu, kad maskuojantis tinklas netaptų kilimu ar gobelenu.

1. Dalis „Vilniaus vorų“ komandos, kuri su užsidegimu ir tikėjimu Ukrainos pergale pina maskuojančius tinklus. Pirmas iš dešinės – Darius Jasiūnas.

2-3. Audiniai supjaustomi juostelėmis, kurių plotis panašus į tinklo akies plotį. Vėliau juostelės per visą ilgį įkerpamos įstrižai, o galuose įkerpamos „uodegėlės“.

4-5. Tinklų spalvos priklauso nuo to, kuriuo metų laiku jie bus naudojami.

6. „Vilniaus vorų“ nupintu tinklu užmaskuotas automobilis.

Kaip atrodo maskuojančio tinklo pynimas? Nuo pradžios iki pabaigos?

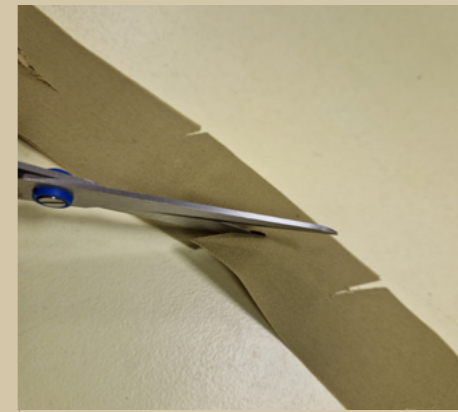
Pagaminti maskuojantį tinklą nėra sudėtinga. Pirmiausia reikia pagrindo – sintetinio tinklo ir audinių. Audinius taip pat geriausia rinktis visiškai ar iš dalies sintetinius. Natūralių pluoštų audiniai tinklams gaminti netinka, nes greitai įgeria drėgmę, praranda formą ir tampa labai sunkūs.

Tinklo gamyba prasideda nuo audinių paruošimo. Audiniai supjaustomi juostelėmis, kurių plotis panašus į tinklo akies plotį. Vėliau juostelės per visą ilgį įkerpamos įstrižai, o galuose įkerpamos „uodegėlės“.

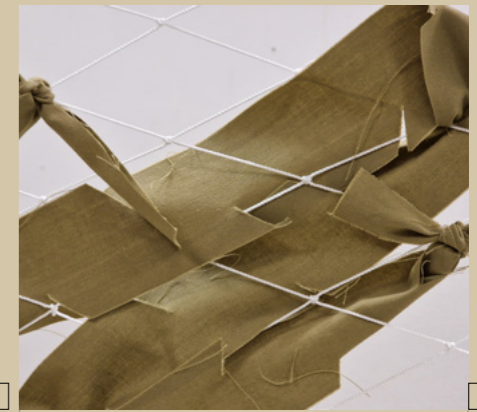
Vienas juostelės galas „uodegėlėmis“ pririšamas prie tinklo, o antrasis galas kaišomas per tinklo akis formuojant gyvatėles. Galiausiai antrasis juostelės galas taip pat pririšamas prie tinklo.

Kad tinklas būtų įtemptas, jis tvirtinamas prie medinio rėmo arba pakabinamas virvelėmis prie lubų.

Labai svarbu, kad maskuojantis tinklas netaptų kilimu ar gobelenu. Tinklo paskirtis yra paslėpti techniką, ugnies poziciją, apkasą. Todėl jo raštas, spalvų įvairovė turėtų susilieti su aplinka, kurioje jis bus naudojamas. Žieminius tinklus gaminti paprasčiau, nes naudojamos tik trys spalvos – balta, pilka ar ruda. Vasarai ir

2

3

4

5

rudenį skirtiems tinklams daug sunkiau parinkti tinkamas spalvas bei raštą. Naudojame žalių, rudų, pilkų, smėlio atspalvių audinius. Jeigu medžiagų ir rankų užtenka, per vieną vakarą pavyksta pagaminti 1–2 tinklus, kurių kiekvieno plotas – 40 kvadratinį metrų.

Kaip sužinojote apie pynimo techniką, kokias medžiagas naudoti?

Pirminę informaciją, kaip pinti, radome internete. Vėliau eksperimentavome, nes viskas priklauso nuo turimų medžiagų, esamų darbo sąlygų ir poreikio. Reikia atsižvelgti į regiono, kuriame jie bus naudojami, reljefo ypatumus, sniegas taip pat keičia tinklų spalvą. Kad pynimo procesas vyktų sklandžiai ir tinklas būtų kokybiškas, patvarus, reikėjo atrasti savo metodiką. Labai padeda ukrainiečiai, kurie kartais grįžta į tėvynę ir iš ten parveža naudingos informacijos.

Kokios kalbos vyksta tarp žmonių, pinančių tinklus?

Susiformavo „Vilniaus vorų“ bendruomenė – du trečdaliai pynėjų yra nuolatiniai. Vakarai prie tinklo prabėga labai greitai. Dalijamės patirtimi, naujienomis iš Ukrainos. Ši aplinka leidžia susiburti, prisidėti prie kovos už Ukrainos pergalę, rasti bendraminčių ir įvairių naujų pagalbos Ukrainai būdų. Grojant nuotaikingai muzikai, dalijamės savo rūpesčiais ir džiaugsmais.

Lietuviai mokosi ukrainiečių kalbos, o ukrainiečiai – lietuvių. Širdį džiugina susirinkę ukrainiečiai, kurie čia randa bendrystę, jaučiasi prisidedantys prie kovos ar net šia veikla užpildo jaučiamą vienatvę, atsiskyrimą nuo savo gimtinės.

Ar gaunate atsiliepimų iš Ukrainos kovotojų, padėkų? Kokias emocijas tai sukelia?

Nuo veiklos pradžios jau pagaminome ir į Ukrainą išvežėme apie 150 tinklų, kurių bendras plotas daugiau nei 5 500 kv. metrų. Didžiuojamės mūsų susitelkusia bendruomene ir vis augančiais pagamintų tinklų skaičiais. Ypač džiaugiamės, kai gauname karių padėkos laiškus iš fronto ir besišypsančių karių nuotraukas su „Vilniaus vorų“ pintais tinklais. Jaučiame, kad prisidedame prie gyvybių išsaugojimo.

Iki pergalės! x

6

KĄ DARYTI CIVILIUI, JEI PRASIDĖJO KARAS?

1

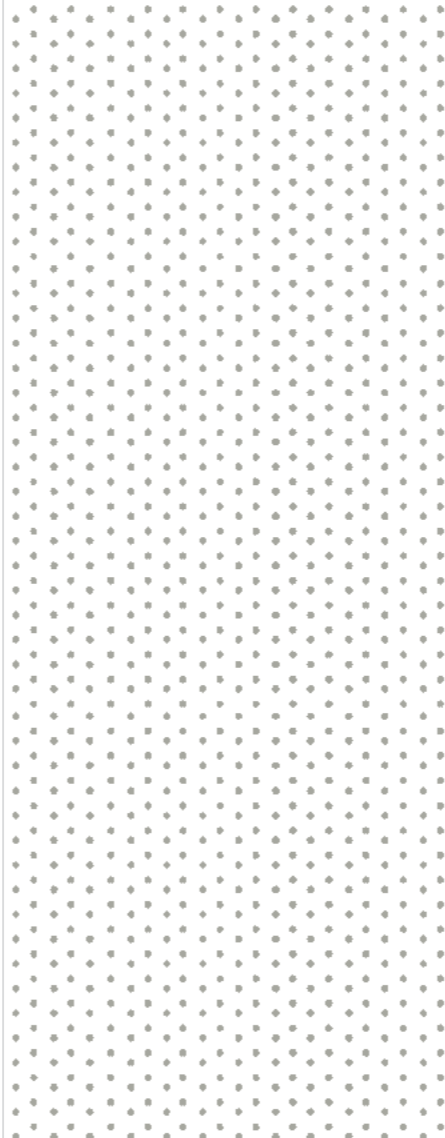
5

TEKSTAS: Gabriėlius E. Klimenka
NUOTRAUKOS: LŠS archyvas

1. Karo atveju kiekvienas turi priimti sprendimą.

Turime neadekvatų kaimyną, kuris užpuolė Ukrainą ir bet kurią akimirką gali kėsintis į mūsų kraštą. Turime ir kitą neadekvatų kaimyną, kuris greičiausiai mielai prisijungtų prie pirmojo. Vadinasi, turime būti pasirengę gintis. Ne visi karo veiksmuose dalyvauja kaip kombatantai, didžioji dalis yra civiliai, tad šiandien apžvelkime kelis momentus, kurie gali padėti civiliumi nenukentėti.

Ginkluotas pasipriešinimas: galima jungtis prie kariuomenės, organizuoti teritorinės gynybos būrius, reikalui esant, vykdyti partizaninį karą.

PANIKA IR CHAOSAS

Prasidėjus karui prasideda panika ir chaosas. Net ir būdami toli nuo karo Ukrainoje, savo kailiu jaučiame pasekmes: psichologines, ekonomines ir pan. Net tiesiogiai nedalyvaujant karo veiksmuose poveikis yra. Kilus karui, turėtume išlikti ramūs, nes išgyvenimo atveju panika yra baisiausias mūsų priešas: žmogus pradeda elgtis neadekvačiai, priima nelogiškus sprendimus, kurie gali būti lemtingi.

Paniką ir chaosą turėtų suvaldyti valstybinės institucijos, nes jos bent jau techniškai tam rengiasi. Didžioji dalis chaoso kyla, jei vyriausybės institucijos neturi plano arba gerų santykių su visuomene. Tai matėme per pandemiją. Tikėtina, kad prasidėjus karo veiksmams turėsime visokių maršistų ir antiskiepininkų analogų, iš kurių pirmieji bus penktoji kolona, antrieji – protestuos prieš privalomą evakuaciją ar pan. Tokie asmenys tikrai padidins netvarką ir visuomenės baimę.

Kaip būdamas civiliu galiu pagelbėti valstybinėms institucijoms suvaldyti chaosą? Klausyti instrukcijų ir elgtis pagal jas. Jei visuomenė darniai vykdytų vyriausybės nurodymus, tada ir chaoso būtų mažai, nepasiduotume panikai ir išsaugotume daugiau gyvybių. Pavyzdžiui, bet kokioje ekstremalioje situacijoje neturėtume apkrauti telefono linijų, nes jos bus reikalingos valstybinėms institucijoms. Geriau rašyti SMS žinutes – tuomet bus didesnė galimybė prisiskambinti (juk skambins visi) ir taip bus mažiau apkraunama telefono linija.

Svarbu pasirūpinti namiškiais: kad būtų vandens ir maisto (nes parduotuvės greičiausiai neveiks), būtinų vaistų (nes vaistinės irgi neveiks), svarbu pasirūpinti namų apsauga ir komfortu.

Jei mieste jau vaikšto žali žmogeliukai, vadinasi, reikia jų saugotis, nesivelti su jais į ginčus, nes galite atsivieškinti su gyvybe. Tarkime, atėjo į namus priešo kareiviai ir pareiškė, kad čia bus kulkosvaidžio lizdas. Jei ginčysitės, nieko nepasieksite, greičiausiai lizdas čia vis tiek bus, tik pačiam gali baigtis blogai. Geriausia, ką galime padaryti, tai tyliai pasišalinti ir apie lizdo pozicijas informuoti ginkluotąsias pajėgas.

EVAKUOTIS AR LIKTI?

Bet kokios ekstremalios situacijos (taip pat ir karo) atveju turėsite spręsti svarbų klausimą: evakuotis ar likti? Čia viskas priklauso nuo situacijos ir aplinkybių bei tavo einamųjų pareigų. Jei esi kariškis ir karo atveju duotas įsakymas gintis, apie evakuaciją nė nesvarstai. Tiesiog vykdyti įsakymą ir gini savo kraštą.

Jei esi valstybinės ir kitos gyvybiškai svarbios institucijos darbuotojas, turėtum likti savo poste, nes reikės užtikrinti begalę funkcijų. Mano mama – medicinos slaugytoja, pamenu pandemijos metu su ja vykusį pokalbį. Klausiu: „Ar nebaisiu, gal svarstai jau išeiti į pensiją?“ Mama atsakė: „Baisu, bet dabar negalu, nes tokia mano pareiga.“ Taigi karo atveju bus gyvybiškai svarbu, kad veiktų medicinos įstaigos, policija, ugniagesiai gelbėtojai, vyriausybė ir t. t., nes be jų bus visiškasis chaosas. Ukrainos kontekste, nepaisant bombardavimų, visos institucijos stengėsi išlaikyti kiek įmanomą įprastą darbo režimą. Švaros tarnybos net ir šiukšles periodiškai išveždavo, žinoma, tada, kai tai būdavo įmanoma. Tad tokių institucijų tarnautojai neturėtų svarstyti evakuacijos klausimo.

JEI ESI EILINIS CIVILIS, TURI DU VARIANTUS

Likti. Prisijungti prie ginkluoto arba nesmurtinio pasipriešinimo. Ginkluotas pasipriešinimas: galima jungtis prie kariuomenės, organizuoti teritorinės gynybos būrius, reikalui esant, vykdyti partizaninį karą. Ukrainoje tie, kam nepavyko jungtis prie kariuomenės, organizavo savanoriškus teritorinės gynybos būrius ir vykdė civilių apmokymus. Jei asmuo negali jungtis į ginkluotą pasipriešinimą, ypač jei kraštas jau okupuotas, gali vykdyti rezistenciją arba pilietinį pasipriešinimą. Čia geras pavyzdys būtų stiklainiu numuštas dronas arba atvejais, kai vieno kaimelio gyventojai ant rusų tanko užkabino Ukrainos vėliavą ir orkai sunaikino saviškių tanką.

Evakuotis. Šis atvejis pasirenkamas tada, kai negali jungtis prie krašto gynybos ir neatlieki svarbių, aukščiau paminėtų funkcijų. Kaip praktika rodo, dabartiniame kare beprasmiškai žūva begalė civilių, kurie net nedalyvauja kariniuose veiksmuose, jie tiesiog yra karo veiksmų zonoje. Evakuotis privalo vaikai, ligoti asmenys, mamos su mažamečiais vaikais ir pan. »

EVAKUACIJOS KEBLUMAI

Kalbant apie evakuaciją per paskaitas, dažnai girdžiu, kad dalis visuomenės yra įsitikinę, jog tai padaryti bus lengva: sėdai į automobilį ir išlėkei. Tačiau tiesa ta, kad visos evakuacijos vyksta stichiškai ir chaotiškai. Kiekvienas už save. Keliuose kamščiai. Matėme, kokiais srautais žmonės evakavosi iš Ukrainos, matėme, kokie kamščiai, kai rusai bandė pasiplauti iš *putlando*. Viskas būtų daug paprasčiau, saugiau ir efektyviau, jei evakuacija vyktų laikantis plano, tad šiuo atveju derėtų klausyti vyriausybės nurodymų ir evakuotis pagal jos vykdomą planą. Taip turime daugiau galimybių išvykti iš karo veiksmų zonos.

Bandant evakuotis atsiranda „pagalbininkų“, kurie už atitinkamą atlygį sakosi galintys praveisti pro uždarytą sieną ir pan. Tą matėme migrantų iš Baltarusijos teritorijos atveju, tą matėme ir Ukrainoje. Nemažai žmonių nukentėjo dėl sukčių, kurie žmones nugabena arba į niekur, arba paklaidinę palieka likimo valiai. Kitas scenarijus, kai neadekvatusis kaimynas, nesilaikydami karo taisyklių, net ir sudaręs humanitarinį koridorį jį užminuoja arba apšaudo, tad šiuo atveju stichiška evakuacija gali pasibaigti liūdnai.

Reikia turėti omenyje, kad evakavusis į kitą kraštą yra tikimybė, jog teks gyventi nepritekliaje, pabėgėlių centruose, palikus visą turtą, artimuosius ir pan. Karo pabėgėliai turi apsišarvuoti kantrybe ir pasirošti galimiems sunkumams.

KOLEKTYVINĖS SAUGOS STATINIAI

Nepavykus evakuotis, tikėtina, teks likti savo mieste. Tad jau dabar reikėtų įsirengti asmenines slėptuves arba bent jau išsiaiškinti, kur tavo rajone yra kolektyvinės saugos statiniai.

Įsirengiant slėptuves, reikia atkreipti dėmesį į tai, ar tikrai rūšys atlaikys sprogimą, įsirengti atsarginį išėjimą, pasirūpinti, kad joje būtų vandens, ventiliacija, maisto, poilsio vieta ir sanitarinis mazgas.

Kolektyvinės saugos statinius žmonės dažnai vadina slėptuvėmis. Ar jos tokios yra, ar ne? Ir taip, ir ne. Kolektyvinės saugos statiniai – tai vietos, pritaikytos greitam apsisojimui, kad galėtų priimti didelį žmonių skaičių: suteikti laikiną prieglobstį, maitinimą ir kitą aprūpinimą. Techniškai tai turėtų būti ir slėptuvės karo atveju, nes paprastai kolektyvinės apsaugos statiniai įrengiami mokyklose, teatruose ir pan., tad karo atveju tokie statiniai neturėtų būti bombarduojami, nes tai draudžia karo taisyklės. Tačiau mūsų neadekvatusis kaimynas taisyklių nepaiso ir atakuoja civilius pastatus, todėl svarbu turėti ir asmeninę slėptuvę.

KAIP NEPRISIDARYTI BĖDŲ

Dažnai girdžiu teiginį, kad prasidėjus karui šaudysiu priešą vos tik jį pamatysiu. Pašnekovas labai nustemba, kai pasakai, kad jis to daryti neturėtų. Karinio konflikto teisės kontekste civilis – tai nepriklausantis ginkluotosioms

Bet kokioje ekstremalioje situacijoje neturėtume apkrauti telefono linijų, nes jos bus reikalingos valstybinėms institucijoms.

2. Ekstremalioje situacijoje geriau rašyti SMS žinutes.

Vaidoto Okulič-Kazarino nuotrauka.

pajėgoms ir mobilizacijoje nedalyvaujantis asmuo. Tai reiškia, kad jis nėra kariaujantis asmuo arba, kitaip tariant, jam karo metu nesuteikiama teisė žudyti kitą žmogų. Kariniame konflikte teisėtai dalyvauja tik kombatantai. Nebūdamas kombatantu, pyškindamas į priešą, gali lengvai tapti karo nusikaltėliu ar būti teisiamas pagal Baudžiamąjį kodeksą.

Norėdamas legaliai ginti savo kraštą nuo priešų, civilis turėtų tapti kombatantu. Primenu, kas yra kombatantas: tai asmuo, kuris nešioja skiriamuosius ženklus, turi vadą, vadovaujasi karo teise ir papročiais, atvirai nešioja ginklą. Teisėti kombatantai yra asmenys, atitinkantys aukščiau aprašytus kriterijus.

Nebūdamas ginkluotųjų pajėgų ar pasipriešinimo dalimi, greičiausiai tapsi neteisėtu kombatantu. Neteisėtais kombatantais laikomi asmenys, kurie nėra ginkluotųjų pajėgų nariai ar partizanai ir neturi teisės dalyvauti ginkluotame konflikte pavyzdžiui, samdiniai ar civiliai, tiesiogiai dalyvaujantys ginkluotos kovos veiksmuose. Karo metu kombatantams ir civiliams galioja skirtingos teisinės normos, pavyzdžiui, paimti į nelaisvę neteisėti kombatantai neįgyja karo belaisvio statuso, juos leidžiama traukti baudžiamojon atsakomybėn už dalyvavimą ginkluotame konflikte.

Karo veiksmuose nedalyvaujantys civiliai, medicinos personalas (įskaitant karo medikus) bei religinis personalas (pavyzdžiui, karo kapelionai) laikomi nekombatantais.

PASIRENGIMAS

Liaudies išmintis byloja: kaip pasiklosi, taip ir išmiegosi. Mūsų temos kontekste tai reiškia, kad pasirengimas gali gerokai palengvinti civilio būty karo metu. Ukrainos patirtis rodo, kad kiekvienas civilis turėtų mokėti tam tikrus dalykus, kurie pagelbėtų ir jam pačiam, ir karinėms pajėgoms. Tad trumpai apie tai.

Išgyvenimo ekstremaliose situacijose įgūdžiai. Karo metu miestuose nebėra šildymo, neveikia vandentiekis ir elektra, tad išgyvenimo įgūdžiai labai pravers. Svarbu mokėti apšiltinti būstą, išgauti ugnį parankinėmis priemonėmis, filtruoti vandenį ir pan.

Medicinos žinios ir įgūdžiai. Mažų mažiausiai turime mokėti suteikti pirmąją medicininę pagalbą, orientuotis, kokie vaistai kam skirti, bei turėti jų atsargų. Kai nebėra veikiančių ligoninių, bet kokia žaizda gali tapti mirtina.

Savigyna be ginklo ir su ginklu. Net jei nepriklausai karinėms pajėgoms, pravartu mokėti naudotis šaunamaisiais ginklais bei turėti savignos be ginklo įgūdžių. Tai svarbu, nes net jei ir nesi kombatantas, būtinosios ginties atveju turi gebėti apginti save ir savo šeimą.

Improvizuotų ginklų gaminimas. Šis įgūdis labai pravers, jei karinėms pajėgoms trūks ginklų ir šaudmenų. Mokėti pasidaryti kokį *Zelensko smoothie* (buvęs Molotovo kokteilis) prieš tankams naikinti – labai svarbus įgūdis.

Žinios, kaip elgtis apšaudymo ir bombardavimo metu. Tiesa ta, kad bombardavimo ir susišaudymo metu dažniausiai žūsta tie, kas nemoka tinkamai elgtis. Elementarus įprotis pasigirdus šūviui ar sprogimui mikliai šokti į priedangą ir mažinti siluetą gali išgelbėti gyvybę.

Karinio konflikto teisės žinojimas. Tokio pobūdžio žinios padės netapti karo nusikaltėliu, ypač jei teks kariauti partizaninį karą arba vystyti rezistencinį pasipriešinimą. Mūsų partizanai laikėsi karo teisės ir papročių, tad, kad ir kaip rusai norėtų, jie negali būti apkaltinti buvę karo nusikaltėliais.

Priešo karinės technikos atpažinimo įgūdžiai. Šios žinios labai smarkiai padės mūsų kraštą ginantiems kariams, nes civilis, pamatęs priešą karinę techniką ar ginkluotę, gali apie tai pranešti mūsų pajėgoms. Kuo tikslesnė informacija bus perduota, tuo geriau, nes neišmanant, kaip žinoma, viskas, kas turi vamzdį ir vikšrus, yra tankas, nors realiai galimi ir kiti variantai. x

3. Prasidėjus karui gali prisijungti prie ginkluoto arba nesmurtinio pasipriešinimo.

Vaidoto Okulič-Kazarino nuotrauka.

TEKSTAS: Valdas Kilpys
 NUOTRAUKOS: LŠS archyvas

GARBĖS IR NEGARBĖS ŽODIS, ARBA KO VERTA ŠAULIŠKA PRIESAIKA?

Tapdamas šauliu duodi priesaiką. Stodamas į jaunųjų šaulių gretas pasižadi. Kiek svarbūs šie garsiai tariami žodžiai? Regis, dabarties laiku dažnas sunkiai suvokia šių esminių žodžių prasmę ir svorį...

BAUSMĖ IŠ ANAPUS

Priesaika – tai pirmiausia įsipareigojimas. Sau, artimui, bendruomenei ir galiausiai Dievui. Net netikintis, duodantis priesaiką nujaučia, kad įsipareigojimas nėra vien šiaipusinis. Pirmiausia dėl laukiančios bausmės už jos sulaužymą.

Ne veltui dažniausiai prisiekiami padėjus ranką ant Biblijos (arba Konstitucijos). Taip tarsi sutinkama, kad priesaikos nesilaikymo atveju suveiks ne tik valstybinė, bendruomenės numatytoji, bet ir anapusinė bausmė.

Priesaika neįmanoma be bendruomenės, kuri saistoma kokių nors taisyklių. Garbingas žmogus sutinka jas vykdyti ir viešai apie tai pareiškia. Tiesa, esama ir slaptų priesaikų, tačiau pačiam sau duota priesaika yra veikiau pasižadėjimas, t. y. silpnesnė jos versija. Dar yra pažadai, sutartys, susitarimai ir tiesiog duotas žodis.

VISKAS LAIKOSI „ANT GARBĖS ŽODŽIO“

Priesaikos laužomos, žodžio nesilaikoma. Tai – mūsų laikotarpio faktas. Kodėl tai vyksta, atsakyti sunku. Gal dėl kreivo auklėjimo, gal dėl savigarbos nykimo, gal apskritai dėl duoto žodžio, pažado vertės devalvacijos. Manding, geriausias pavyzdys čia būtų medikų duodama Hipokrato priesaika. Joje mediku tampantis asmuo sako tokius žodžius: „Sieksiu paciento gerovės, vengsiu bet kokio nehumaniško žingsnio, paciento klaidinimo ir korupcijos.“ Apsižvalgome ir... matome kiek kitokią realybę.

Visa žmonių bendruomenė laikosi „ant garbės žodžio“. Net paprastų dalykų atlikimas nebūtų įmanomas be žodžio laikymosi. Ar eini į parduotuvę pažadėjęs nupirkti pieno vaikams, ar prisieki aukoti gyvybę dėl laisvės – principas tas pats. Žmonių santykiai grįsti pažado tesėjimu.

Laužydamas žodį žmogus nutraukia santykius su bendruomene, ardo bendrabuvio pamatą, neigia savo prigimtį. Griūva per amžius statytos bendravimo taisyklės. Skambės keistokai, bet žodį nuolat laužantis pilietis išduoda viską: artimuosius, bendruomenę ir pagaliau valstybę. Nelieka nieko, tik susireikšminęs dvasinę mirtį nuolat patiriantis individas.

2

KADA PASTARĄJį KARTĄ TARĖTE „GARBĖS ŽODIS“ ARBA „PRISIEKIU“?

Tautos savastis koncentruotu pavidalu randama epe. Mes, lietuviai, jo neturime ir dėl to kartais kyla tam tikras nepatogumas prieš suomius bei estus („Kalevala“ bei „Kalevipõeg“) ir net latvius („Lačplēsis“). Ką kalbėti apie tibetiečių didvyrio Gesero nuotykius, japonų „Kodžikio“, indų „Mahabharatos“ ir „Ramajanos“ iki skandinavų „Edų“, Homero „Iliados“ ir „Odisejos“ epus. Ten priesaikos nėra retas dalykas ir tai sudaro tautos savasties šerdį, valstybinio mąstymo pagrindą. Nes nuo praamžių.

Pasakos pas mus atstoja epą. Ir nors jose siužetai nėra sudėtingi, pasakose užkoduotos didžiosios vertybės aktualios ir šiandien. Priesaikos laikymasis – viena iš pagrindinių vertybių. Eglė nedvejodama išteka už žalčio, davusi tylos įžadus sesuo jų laikosi, nors žudomi artimieji, net blogiukai neišsižada pažadų ir juos įvykdo geriuokams atlikus sudėtingus darbus (sudėvėjęs klumpes, pasidarbavęs tekstilės srityje ar šiaip ką neordinarinio nuveikus).

Pasakų pasaulyje, o iš tiesų tuose sąmonės ir sąmonės klostuose, kur glūdi tikroji mūsų savastis, žodžio laikymasis yra šventas dalykas. Nes ant šito pastatytas visas pasaulis. x

+ Priesaika – tai pirmiausia įsipareigojimas. Sau, artimui, bendruomenei ir galiausiai Dievui.

1. Iškilmingos priesaikos ceremonijos dalis – vėliavos pabučiavimas.

2. Vis daugiau Lietuvos Respublikos piliečių pasiryžta ištarti priesaikos žodžius.

SAVAEIGĖ RATINĖ HAUBICA

CAESAR MARKII

Pagrindinis ginklas
155 mm pabūklas

Įmontuotos navigacijos
ir netiesioginės ugnies
valdymo sistemos

Šūvio nuotolis
38,5 km

Pasiruošimas šaudyti
iki 1 min

Standartinėms
užduotims užtenka
5 žmonių komandos

Patogus transportavimas
**oru, sausuma,
geležinkeliu ir vandeniu**

Nesudėtingas valdymas
ir aptarnavimas

Didelis pravažumas

Naujosios kartos artilerijos sistemos „Caesar Mark II“ yra mobilios, manevringos ir pritaikytos įvairioms artilerijos misijoms, todėl sustiprins Lietuvos kariuomenės tiesioginės ugnies paramą. Pabūklas, sėkmingai išbandytas karo sąlygomis. Taip pat yra galimybė šaudyti išmaniaja amunicija. Sistema naudojama ir kitų NATO šalių kariuomenių.

KAI MIŠKE NEPAKELIAMAI SKANU

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS:

Gabrielius E. Klimenka,
Eduardas Klimenka
#Išgyvenimo_akademija_KlimEndka

1. Kepsnys miške - misija įmanoma.

1

7 Kartą su šeima stovyklavome civilizuotoje ir saugioje kempingo aplinkoje. Savitas pasaulis, saviti žmonės, kurie bent tris kartus per dieną užimtąjį dvidešimtį kvadratinį metrų ploto žemės lopinėlį paverčia lauko virtuve. Ką jau čia virtuve, reikėtų sakyti lauko restoranu, tačiau restoranu su vieninteliu patiekalu – šašlykais. Išties stebėjau, beveik visi stovyklautojai pusryčiams, pietums ir vakarienei valgė šašlykus. Kartais dar pasigirdavo tas čaižus praduriamos dešrelės cypimas, bet jį

iškart užgoždavo iešmų bildesio ir kečupo purškimo simfonija. Manau, nė nereikia minėti to sumišusio aplinkinių žvilgsnio, kai jie suprato, kad jų pašonėje kažkas drįsta kaskart užkūręs laužą pasigaminti vis kitą patiekalą. Erezija! Erezija? O taip, šašlykai nėra vienintelis patiekalas, kurį galima pagaminti „šašlykinėje“. Kuo giliau į mišką, tuo daugiau idėjų. Šios patirties įgijome savo rankomis išbandę nemažai receptų. Pasistengsime ir tau uždegti norą pamėginti.

LAUŽAS, SKIEDRINĖ, DUJINĖ VIRYKLĖ?

Temą gvildinsime Lietuvos kontekste, todėl tai, koku būdu gaminsi maistą, lems ne kokios gamtinės sąlygos, bet tavo laisvas pasirinkimas. Pavyzdžiui, kalnuose [jų, kaip žinoma, Lietuvoje nėra], kur nėra medžių, tinkamiausias pasirinkimas bus dujinė viryklė. Tačiau Lietuvoje yra sunku rasti vietą, kurioje nėra medienos, tinkamos malkoms. Todėl dujinę viryklę rekomenduojame labiau tiems, kas nori patausoti savo prabangius titano lydinio indus. Dujos, priešingai nei degantis medis, nepalieka jokių apnašų, todėl tavo firminis puodas ilgai išliks toks pat švarus kaip ir išpakavimo dieną.

Šio būdo didžiulis pliusas yra tas, kad nereikia sukti galvos dėl kuro. Jeigu pasirūpinai dujų balionėliu, būsi sotus. Tačiau tai yra ir didelis jo minusas. Dujų balionėlis yra numatytas konkrečiam laikui. Gamtoje jo papildyti neįmanoma, net jeigu ir visą laiką valgei žirnių košę. Baigėsi dujos, baigėsi ir galimybė gaminti. Skiedrinės ir laužo privalumas – nemokami ir praktiškai neišsenkantys kuro išteklių. Minusai – suodžiai. O kam šiais laikais lengva? Čia prireiks ir daugiau prakaito išlieti, nes pirmiausia reikės susirasti tinkamos deginti sausos medienos, sukapti malkas. Pasiruošimas kur kas ilgesnis nei su dujine virykle. Gali būti, kad užtruksi ir porą valandų, kol viską tinkamai pasiruoši.

Ką sako įstatymai? Jeigu naudoji dujinę viryklę, į klausimą atsakyta, ją gali naudoti bet kurioje vietoje, tik įsitikink, ar nesukelsi gaisro, ir pirmyn. Laužo, visa laimė, negalima kurti, kur papuola. Yra griežtai apibrėžtos taisyklės ir nevalia šių taisyklių laužyti. Laužams yra specialiai skirtos laužavietės. Jos yra įrengtos stovyklavietėse. Variantas, kai pats miške pasidarai laužavietę, netiks, ir jei atvyks aplinkos apsaugos inspekcija, turėsi susimokėti baudą, tad jei tai nėra gyvybės ir mirties klausimas, neimprovizuok. Naudoji skiedrinę? Valio, tavo galimybės prasiplečia, nes skiedrinę gali kurti visur, tik reikia, kad ji būtų pakelta nuo žemės ir negadintų miško pakloto. Čia, vėlgi, įsitikink, kad tai saugu ir nekyla gaisro pavojus.

Tačiau šiukštu nepagalvok, kad kažkuris iš šių būdų yra viršesnis už kitą. Tiesiog atsižvelk į savo poreikius.

KAIP PASIRINKTI VIETĄ

Vieni svarbiausių skanus maisto ingredientų yra gera kompanija ir aplinka. Dažniausiai galime pasirinkti, su kuo keliausime ir kur apsistosime. Tad jeigu jau turi laiko, paieškok tos vietos, kurią išsvydes

Dujos, priešingai nei degantis medis, nepalieka jokių apnašų, todėl tavo firminis puodas ilgai išliks toks pat švarus kaip ir išpakavimo dieną.

pasakysi sau: „O taip, šioje vietoje noriu būti pavalgydintas.“ Labai norėtum, kad toji vieta būtų instagamiška, užgniaužianti kvapą. Kartais taip ir atsitinka. Tačiau ne visada. Privalu atsižvelgti į keletą dalykų, kurie lems, ar pietūs pavyks, ar ne.

Pirmiausia, reikia įsitikinti, ar toje vietoje, kurioje nori įsikurti, galėsi kurti ugnį. Taigi, renkantis vietą, reikia atsižvelgti į tai, ar turėsi kuo maitinti ugnį. Aplinkui turi būti pakankamai sausuolių, kuriuos naudosi malkoms. Paprastai tai yra mirę vis dar stovintys medžiai, vadinamieji sausuoliai, sausos nudžiūvusios šakos. Kaip jau ne kartą minėjome, ant žemės gulinti mediena dažniausiai nėra tinkama, nes ji paprastai yra prisigėrusi drėgmės. Jeigu apsistosi trumpam, tik vienam maisto gaminimui, pakaks ir vieno sausuolio, o dažnai pakanka ir vienos šakos. Mes su broliu dažnai išsikeliame iššūkį: pasigaminti maisto iš vienos šakos. Nustebsi, kiek mažai malkų reikia maistui pagaminti. Didesnio kiekio malkų prireikia dėl jaukumo ir šilumos.

Taip pat labai svarbu atsižvelgti į tai, ar pasirinktoji vieta yra saugi, o visų pirma ar saugi tau pačiam. Apsižvalgyk, ar šalia nėra „ant garbės žodžio“ kybančių nulūžusių medžių, ar vos stovinčių puvelių, kurie bet kurią akimirką gali nukristi tau ant galvos. Grėsmės gali taip pat kelti virš galvos kybančios sausos šakos. Esant stipresniam vėjui laikytis atokiau nuo aukštų medžių.

Geriau rinktis vietą atokiau nuo žmonių ir gyvūnų naudojamų takų. Gyvūnai ir šiaip yra linkę vengti žmogaus kompanijos, o žmogus nieku gyvu nepraleis progos pasmalsauti, kas čia viduryje miško susiruošę kepsnį kepti. »

KOKIUS PUODUS RINKTIS

Indų arsenalas priklauso nuo to, ką ruošiesi gaminti, tačiau, kad ir kiek variacijų pasirinktum, paprastai pakanka katiliuko ir keptuvės. Virimui tuomet renkiesi puodą, kepimui – keptuvę. Viskas atrodo logiška ir valdoma nusistovėjusių taisyklių. Tačiau patirtis rodo, kad puode taip pat gali išsikepti kepsnį, o keptuvėje – išvirtą troškinį. Ką norime pasakyti? Tai, kad neverta prisirišti prie nusistovėjusių kanonų, vaikytis madų ir garsių vardų. Visuomet verčiau paisyk praktiškumo.

Kokio pasakiško gardumo kepsnių gali iškepti ketaus keptuvėje! Taip, nedirščiau prieštarauti. Ir tai dar labiau tiesa, kai tos 5 kilogramus sveriančios keptuvės nereikia tįsti visą dieną ant sprando per pusę girios. Išties, ketaus puodai tinka namie, sodyboje, iškyloje, t. y. tada, kai veiksmas vyksta šalia namų ar automobilio, yra nepamainomi. Tačiau žygyje jie labai nepraktiški dėl savo nepakartojamo svorio. Neverta temptis daikto, kuris sudarys kone trečdajį ar ketvirtadajį bendro svorio, jeigu gali tą daiktą pakeisti žymiai lengvesniu atitikmeniu.

Pažįstami ir smalsaujantieji dažnai klausia, kiek verta investuoti į indus. O tai kiek negaila, tiek ir investuok. Jeigu tau miela matyti ant savo puodo garsaus gamintojo logotipą, prašom. Tik nuo to maisto skonis nepagerės. Jeigu kada nusišypsos tokia laimė ir atsiras koks dosnus rėmėjas, mielai ir aš tokį panaudočiau. O kol kas savo asmeniniams poreikiams naudoju už dešimtį eurų kažkada nusipirktą nerūdijančiojo plieno puodą, kurio dangtį neretai panaudoju kaip keptuvę. Turiu ir tiek pat kainavusių plieninę keptuvę, kurios dydis idealiai tinka mano kuprinei, o svoris nesukelia jokių nugaros skausmų. Dar už porą eurų kažkada įsigijau padėvėtą kareivišką katiliuką. Su šiais įrankiais pagaminau nemažą kiekį visokių patiekalų, susipažinau su jų privalumais ir minusais. Per šį laiką supratau, kad ne tiek svarbu, koks įrankio prekės ženklas, svarbiausia išmokti juo tinkamai naudotis. Kiekviena metalo rūšis kiek savitai draugauja su karščiu, tad nerūdijančiojo plieno puodas, aliumininis katiliukas ar plieninė keptuvė skirtingai reaguos į tą pačią ugnies kaitrą. Teks išbandyti ne vieną kombinaciją, kol puodai susidraugaus su ugnimi, o tu – su jais.

KĄ GAMINTI?

Nuo paauglystės į sąmonę buvo įsirežęs žygio košės vaizdinys. Net juokaudavome, kad tie, kas paprastai nemėgsta košės, žygyje jos suvalgo daugiausia už visus kitus, nes žygyje skaniau. Išties, košės ir

2

makaronai yra kasdienė žygeivio mana. Todėl svarbu susipažinti su pagrindinių košių virimo ypatumais: kaip išvirti ryžius, kad jie liktų birūs, grikius, kad neprisiviltų, ką daryti, kad iš tavo išsvajotų spagečių neišeitų gliutus, bet kartu sprangus gniutulas ir t. t. Košės visuomet įeis į ilgesnių kelionių meniu. Jas lengva transportuoti, jos sočios, suteikia daug energijos. Nepamainomas maistas.

Bet žygeivis ne vien koše minta. Niekas taip nepakelia nuotaikos kaip ypatingas patiekalas. Todėl net ir ilgesnio žygio metu, pasitaikius progai, o dar geriau iš anksto numatęs tą progą, pasirūpink sultingu jautienos kepsniu! Čia nekalbame apie medžioklę. Sąmoningai pasirinkome nemedžioti. Bet jei tu moki, jei gali, tuomet tik nuo tavęs priklausys, ką gaminsi.

Ypatingiems patiekalams reikia ypatingo pasiruošimo. Tad pradžioje pravartu išmokti tuos patiekalus gaminti namų sąlygomis, nors nėra būtina, bet tai padeda. Reikia turėti aiškų suvokimą, ką nori gaminti, kokio rezultato nori pasiekti ir kokios priemonės padės tai įgyvendinti. Pasidaryk namų darbus, kartais tiesiog pakanka pavartyti receptų knygą ar pažiūrėti kokį garsaus šefo vaizdo įrašą. Jei nenori iš naujo išradinėti dviračio, pasidomėk, kokios kaitros reikės tavo išsvajoto patiekalo gamybai: atviros ugnies, žarijų, o gal net reikės pasirūpinti „orkaitės efektu“. Pavyzdžiui, norėdamas

išsikepti blynus ant laužo turi suprasti, ką daryti, kad tiesiog bukau neprisivilintum net ne pirmą, o visus blynus. Namie pakanka lengvu rankos judesiu sumažinti viryklės kaitrą, tačiau kaip tai padarysi su laužu? Kitas pavyzdys. Tam, kad žinotum, kiek laiko turėsi kepti savo mėgstamą brandintos jautienos antrekoją, mažų mažiausiai turi žinoti, kokį tu jį mėgsti: su krauju, vidutiniškai ar gerai iškeptą. Turi bent jau numanyti, kaip mėsa turi atrodyti, kai ji pasiekia tuos rekomenduojamus 52–55 °C vidutiniškai žaliai mėsai patiekti. Kitas pavyzdys. Kaip greitai suprasi, kad mažiausiai susikaupimo reikalaujantis patiekalas yra troškinys? Tačiau tai suprasti yra viena, o atrasti tikrai skanaus troškinių receptą visai kitas reikalas. Žodžiu, tik bandydamas išmoksi.

Užtenka tad čia varvinti seilę ant žurnalo, geriau susirask skanų receptą ir pirmyn į mišką! x

2. Puode gali išsikepti kepsnį, o keptuvėje – išsivirti troškinį.

3. Ypatingiems patiekalams reikia ypatingo pasiruošimo.

4. Pasidomėk, kokios kaitros reikės tavo išsvajoto patiekalo gamybai: atviros ugnies, žarijų, o gal net reikės pasirūpinti „orkaitės efektu“.

3

4

ZIGMAS DANGĖLAS: „GERIAU TAU NUŠAUTI PRIEŠĄ, NEI JIS NUŠAUS TAVE“

1

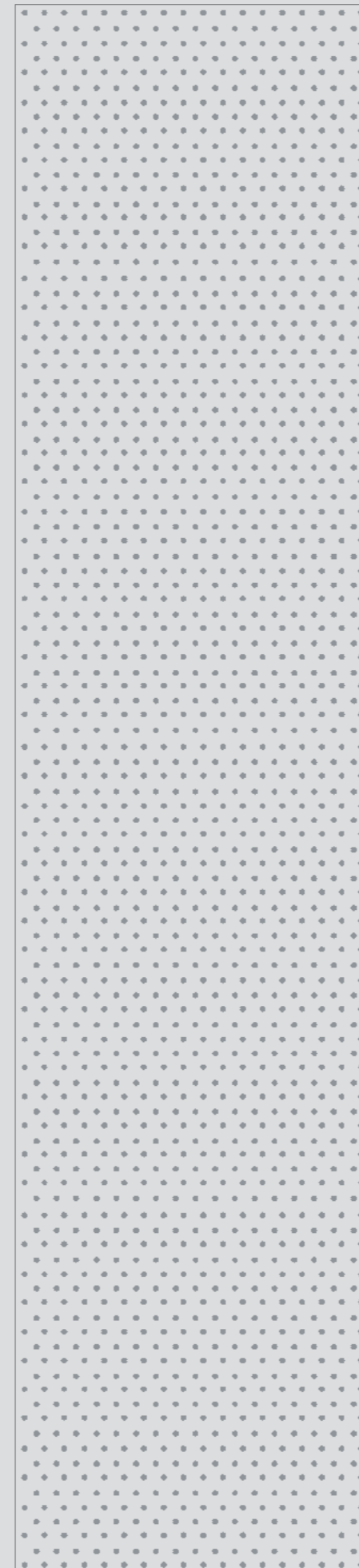
8

TEKSTAS: Dovilė Pukertaitė

NUOTRAUKA: asmeninis Zigmo Dangėlo archyvas

1. Ginkluotės mokymai, kai turi ilgametės patirties, vieni juokai.

Ilgametė patirtis Lietuvos kariuomenėje praverčia vedant kursus kariams ir šauliams. Zigmas Dangėlas Lietuvos šaulių sąjungos nariams padeda perprasti vieną pagrindinių pėstininkų ginklų kulkosvaidžio MG-3 naudojimo subtilybes, veda Bazinius šaulio įgūdžių ir šaudymo instruktoriaus kursų. Pasikalbėjome apie Zigmo patirtis ir apie tai, koks turėtų būti geras instruktorius.

Kaip tapote instruktoriumi?

Baigus tarnybą sovietinėje kariuomenėje buvo pasiūlymų pasilikti tarnauti – buvo net pasiūlymas eiti į Raudonosios aikštės apsaugą Maskvoje, bet pasakiau, kad aš nesiruošiu niekur tarnauti. Tačiau po 1991 metų sausio 13 dienos nusprendžiau tapti kariškiu. Būdamas profesinės karo tarnybos kariu labai ilgai buvau ginkluotės vyriausioju specialistu, todėl praktiškai visus bataliono personalo šaudymo ir ginkluotės mokymus tekdavo vesti man. Baigiau daug kursų apie pėstininkų ginklus, kuriuos naudojo Lietuvos kariuomenė. Pradėjus tarnauti Krašto apsaugos savanorių pajėgose, instruktorių trūko visur, todėl teko važinėti po Lietuvą ir vesti kursus kitoms rinktinėms ir mokymo įstaigoms – taip pat ir Lietuvos šaulių sąjungoje.

Kokios baimės ir mintys lankė prieš pirmąjį savarankiškai vedamą kursą?

Tai buvo labai seniai, todėl nelabai pamenu, bet galbūt daugiausia nerimo kėlė mintis, kaip reikės suvaldyti klausytojus.

Kas lemia mokymų sėkmę?

Galvoju, kad visi mokymai būna daugiau ar mažiau pasisekę, svarbiausios sėkmingų mokymų sąlygos, manau, yra šaulių motyvacija, pasiruošimas pratyboms ir tarpusavio bendradarbiavimas.

Frazės, kuriomis motyvuojate šaulius?

Yra ne viena frazė, bet gal dažniausia ši: „Geriau tau nušauti priešą, nei jis nušaus tave. Dėl to reikia daug mokytis.“ Galiu drąsiai teigti, kad šauliai atvyksta į kursus motyvuoti, todėl tų frazių reikia mažiau.

Situacija, kuri kursų metu išmuše iš vėžių?

Gal dėl to, kad kariuomenėje tarnauju daugiau nei tris dešimtmečius, nelabai kas jau ir išmuša iš vėžių.

Kas sunkiausia instruktoriaus darbe?

Suderinti turimą išdėstyti medžiagą su turimu kurso laiku. Laiko visuomet pritrūksta.

Didžiausia nesėkmė?

Tai kursantas, kurio nepavyksta išmokyti ir reikia šalinti iš kurso.

Apibūdinkite gerą instruktorių?

Kantriai atsakinėjantis į klausimus.

Apibūdinkite gerą mokinį?

Užduodantis daug klausimų.

Juokingiausias nutikimas mokymų metu?

Per paskaitas sakydavau, kad ilgi pirštai privalumas, bet kai vienas šaulys paklausė, kurią piršto dalį dėti ant nuleistuko ir aš pamačiau jo pirštus, nieko patarti negalėjau, nes jie buvo labai ilgi. Dabar, kai kitiems kursantams papasakoju tą nutikimą, linksmai pasijuokiamė.

Kaip dažnai instruktoriui pačiam reikia tobulinti savo žinias? Kokius pastaruosius kursus esate baigęs Jūs?

Kiekvienas kursas, kurį veda instruktorius, yra pamoka jam. Mokomasi tiek iš kursantų, tiek iš savo klaidų. Aš ir kursų klausytojams sakau, kad ir kaip gerai mokėtum, vis tiek periodiškai pasižiūrėk į užrašus ir visą laiką kažką rasi, ką jau primiršai. Pastarasis mano baigtas kursas buvo prieš trejus ketverius metus FN MAG instruktoriaus kursas. x

Kiekvienas kursas, kurį veda instruktorius, yra pamoka jam. Mokomasi tiek iš kursantų, tiek iš savo klaidų.

PATARIMAI, KAIP SUDOMINTI ŠAUDYMU „KITA SAVO PUSĘ“

TEKSTAS: Valdas Kilpys
NUOTRAUKA: Vilius Sinica

Jeigu susimausite pirmą kartą, visai tikėtina, kad jūsų „kita pusė“ į šaudyklą nebegrįš niekada.

ŠAULIŠKA ŠAUDANTI ŠEIMA

Iš praktikos žinoma, kad šeimoje vyrai slapta trokšta, jog jų antrosios pusės drauge nuvažiuotų į šaudyklą ir išbandytų jų ginklus. Tačiau būna ir priešingai. Ypač šauliškoje šeimoje, kur moterys dėl savo aktyvumo neretai pirmosios įsijungia į šaulišką veiklą. Būtent todėl vengiant nesusipratimų straipsnyje vartosime „kitos pusės“ terminą.

Visi patarimai paremti gyvenimiška patirtimi ir sveiku protu. Svarbiausia į viską žvelgti ramiai. Dažniausiai nesėkmė ištinka tuomet, kai ginklą įsigijęs asmuo kitą savo pusę pradeda spausti ir dėl šio neprotingo veiksmo jo neturinti (-is) iš principo atsisako tobulėti šioje srityje. Tad pirmasis ir bendriausias patarimas: neskubėkite. Viskam ateis savas laikas ir mylimas žmogus sutiks drauge vykti į šaudyklą.

Tuomet įdėmiai dar kartą perskaitykite šiuos patarimus.

PASIRUOŠK VISKĄ NAMIE

Tam, kas dar nebuvo šaudykloje, ji garantuotai pasirodys neįdomi, triukšminga ir pilna susireikšminusių žmonių. Kad naujokas (-ė) neišsigąstų, nesijaustų neįdomiai, namie reikia pasiruošti.

Būtina supažindinti:

– su saugaus elgesio šaudykloje taisyklėmis (nebaksnoti ginklu, neimti svetimų ginklų, nevaikščioti, kur nereikia, ir t. t.),

– su ginklo veikimo principu (šiek tiek pramokti išardyti, žinoti, kam reikalinga viena ar kita svirtelė, kaip sudedami šoviniai, ir t. t.),

– su taiklaus šaudymo principais (parodyti, kaip laikyti ginklą, kaip taikytis, kokios pagrindinės klaidos),

– su praktine veiksmų seka stovint ugnies linijoje.

Kai „kita jūsų pusė“, kad ir netobulai, visa tai išgirs, šiek tiek pramoks, šaudykloje streso bus gerokai mažiau. Abu jausitės saugiau, užtikrinčiau, jaukiau.

PIRMOJI PATIRTIS – SVARBIAUSIA

Jeigu susimausite pirmą kartą, visai tikėtina, kad jūsų kita pusė į šaudyklą nebegrįš niekada. Arba tai nutiks po labai ilgo laiko. Būtent todėl padarius „namų darbus“ ir toliau reikia neskubėti, nestresuoti ir vykdyti likusius patarimus.

PASIŪLYK TINKAMĄ GINKLĄ

Dar namie būtina suvokti, kad naujokas (-ė) pradžioje turi gauti tokį ginklą, kuris nekeltų streso, nebūtų nei per sunkus, nei per lengvas, neturėtų kokio nors „trūkumo“, kuris kitai pusei yra privalumas. Dažniausia klaida yra arba ginklo dydis, arba kalibras.

Tarkime, liaunai damai pradėti šaudyti su sportiniu 12-ojo kalibro lygiavamzdžiu būtų ne pats geriausias pasirinkimas dėl nemonos atatrunkos ir šautuvo svorio. Kompaktiškas, tačiau 45 ACP kalibro šoviniai šaudantis pistoletas taip pat neteiks didžiulio malonumo pirmą kartą jį paėmus į rankas ir taip stresą jaučiančiam asmeniui.

Jei neturite deramo ginklo naujokui – važiuokite į komercines šaudyklas. Ten rasite didesnę vamzdžių įvairovę.

TURĖK KANTRYBĖS

Pirmieji pataikymo rezultatai gali nuvilti. Kad to nenukentų, geriau naudoti didesnius taikinius ir mažinti atstumus iki jų. Pats procesas turi teikti malonumą. Jei kažką aiškinate, nesitikėkite, kad per pirmą pašaudymą naujokas viską supras ir įvykdys.

Tai, kad turite daugiau patirties, nereiškia, kad kiti ją turi pasiekti per kelias valandas. Viską reikia daryti švelniai ir kantriai. Atsiminkite, kad ir jums pirmą kartą šaudyti sekėsi ne itin gerai.

TU NESI INSTRUKTORIUS

Jei esate pora, gyvenate kartu jau ilgą laiką ir tik dabar drauge išsiruošėte į šaudyklą, neturėkite iliuzijų, kad patirties turintis asmuo bus geras instruktorius kitai savo pusei. Šiuo atveju protingas šaulys (-ė) tik paskatins, stumtelės pašaudyti. Tačiau jei naujokas užsinorės rimtesnių mokymų, geriau šį procesą perleiskite neutraliam instruktoriui. Čia panašiai kaip dėl vaiko mokymo namuose: net jei esate matematikos profesorius, geriau savo vaikui samdykite korepetitorius, nes tėvo ar mamos bus klausoma mažiau nei svetimo žmogaus. x

1. Į viską reikia žvelgti ramiai ir tinkamai pasiruošti. Svarbiausia, kartu praleistas laikas.

RYŽTAS IR VALIA TARNAUTI SAVO ŠALIAI ŠAULIUS VEDA Į LIETUVOS KARO AKADEMIJĄ

TEKSTAS: Lina Vaitiekūnaitė
NUOTRAUKA: Eimantas Genys

1

„Lietuvos šaulių sąjunga atlieka didžiulį vaidmenį, ugdydama jaunosius šaulius kaip būsimus kariūnus, o baigus studijas Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje – karininkus.“

Ji užaugina pilietišką žmones, kurie prisiekia Lietuvos valstybei ją saugoti ir, kai prireiks, ginti. Pas mus ateinantys jaunųjų šaulių bendruomenės nariai, norintys tapti karininkais, turi stiprų vertybinį pagrindą ir aiškiai supranta, kodėl pasirinko būsimą vado – lyderio kelią, kuris nebus lengvas, bet įdomus ir prasmingas, – stovėti priekyje ir vadovauti kitiems bet kokiomis aplinkybėmis, – sako Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Kompetencijų vertinimo ir komplektavimo centro viršininkas mjr. Mindaugas Sakalauskas, su komanda šiuo metu organizuojantis stojančiųjų į Lietuvos karo akademiją atranką.

1. Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Kompetencijų vertinimo ir komplektavimo centro viršininkas mjr. Mindaugas Sakalauskas.

Prieš tarnybą Lietuvos karo akademijoje Mindaugas trejus metus ėjo Lietuvos šaulių sąjungos Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės vado pareigas, todėl tvirtina, kad pats matė, kaip organizacijoje auga jaunieji šauliai, o kartu ir jų noras tarnauti savo šaliai, tapus Lietuvos kariuomenės dalimi.

PADĖJO VISUOMENEI KRITINĖSE SITUACIJOSE

Lietuvos šaulių sąjungoje karininkas įgijo neįkainojamos patirties, tarnaudamas patyrė įspūdžių, kurie atmintyje išliks visą gyvenimą. Ryšiai su buvusiais kolegomis nenutrūko ir dabar – šauliams jis skaito paskaitas, dalyvauja kitoje jų veikloje.

„Šis laikotarpis, kai vadovavau rinktinei, galima sakyti, buvo išskirtinis Lietuvos šaulių sąjungai ir visai valstybei. Tuo metu tapo dar matomesnė organizacijos veikla ir išryškėjo jos vaidmuo visuomenėje, – teigia majoras. – Į šaulių sąjungą atėjau 2019 metais, kai ji šventė savo 100-metį. O kitais metais, Lietuvą užklupus COVID-19 pandemijai, šauliai atliko reikšmingą vaidmenį, padėdami įvairioms institucijoms kovoti su šia liga. Ypač pandemijos pradžioje, kai visuomenėje tvyrojo nežinomybė ir tam tikra baimė, kai žmonės nežinojo, ką daryti ir kaip elgtis. Šauliai ir tada išliko ryžtingi ir iniciatyvūs. Jų akys degė. Jiems tik reikėjo duoti gaires, juos nukreipti. Negirdėjome – „mes bijome, nežinome, nedarysime“. Tada visi pamatė, kokia svarbi yra šaulių pratybose įgyta patirtis ir kiti dalykai, su kuriais susipažinta organizacijoje.“

Kiti dideli iššūkiai, kuriuos reikėjo jiems įveikti, buvo migracijos krizė, kai iš Baltarusijos migrantai pradėjo plūsti į Lietuvą, ir Rusijos pradėtas karas Ukrainoje. Šiuose įvykiuose Mindaugui taip pat teko dalyvauti – organizuoti pagalbos teikimą Lietuvos institucijoms ir ukrainiečiams pabėgėliams. Patirtis buvo nauja, neįprasta ir išskirtinė.

ŠAULIAI NEDVEJOJA RINKDAMIESI STUDIJAS LIETUVOS KARO AKADEMIJOJE

Karininkas atkreipia dėmesį, kad šauliai, nusprendę stoti į Lietuvos karo akademiją, išsiskiria valia siekti išsikelto tikslo ir yra tvirtai apsisprendę dėl savo ateities: „Jaunas žmogus, rinkdamasis gyvenimo kelią, dažnai svarsto, ar teisingai pasirinko. Tačiau tarp šaulių, atėjusių į Karo akademiją, tokių abejojančių būna daug mažiau.“

Šauliai yra viena pagrindinių auditorijų, svarbiausių organizacijų, kurių nariai stoja į Lietuvos karo akademiją. Neretai jais dažnai tampa vaikinai ir merginos, kuriems

karyba yra prie širdies ir kurie ją pradėjo domėtis netgi anksčiau nei pačiomis studijomis. Mindaugas ir kiti karininkai, taip pat kariūnai šauliai dažnai su kitais šauliais susitinka žygiuose, minėjimuose ir kituose renginiuose, kai sulaukia klausimų apie studijas Akademijoje – kaip į ją įstoti, kokie kandidatams yra keliami reikalavimai ir pan.

Lietuvos karo akademijos ambasadorių vaidmenį, pasak Mindaugo, geriausiai atlieka kariūnai. „Stengiamės juos įtraukti į bendravimą su jaunesniaisiais kolegomis šauliais, aplankyti moksleivius jų ugdymo įstaigose, susitikti kitoje aplinkoje. Pavyzdžiui, trečio kurso kariūnai dalyvauja Lietuvos šaulių sąjungos stovyklose – tampa jaunųjų šaulių vadais. Tada šauliams atsiranda puiki galimybė pabendrauti su studijuojančiais Akademijoje, o kariūnams – jiems perduoti savo patirtį ir žinias“, – pasakoja karininkas.

MOKYDAMIESI GALI MOKYTI KITUS

Studijų pradžioje ne vienas kariūnas sulaukia naujų iššūkių. Galima sakyti, kad šauliai juos daug lengviau priima, nes jau yra įgiję tam tikrą karybos žinių, įvairios patirties, įgytos su kario veikla susijusiose situacijose. „Jie žino, kas yra kario uniforma, rikiuotė, karo topografija, subordinacija, kokie turi būti vado santykiai su pavaldiniais ir pan. Kai kurie patys yra vadovavę savo kolegoms jaunesiems šauliams, – aiškina mjr. M. Sakalauskas. – Būna ir taip, kad pirmosiomis dienomis ir savaitėmis jie dar pamoko kitus kariūnus, kurie neturi kariuomenės patirties. Nebūtina būti jų mokytojais, bet patarėjais – tikrai, nes iš bendraamžių lengviau priimti informaciją.“

Kariūnų studijos prasideda nuo Kariūnų bazinio kario kurso pratybų, kurios trunka septynias savaites Didžiojo Lietuvos etmono Jonušo Radvilos mokomajame pulke Rukloje: „Tuo metu visi susiduria su naujais iššūkiais, šauliai – taip pat. Jie tampa kariais – formuojasi jų nauji individualūs įgūdžiai, įgyjami teoriniai karybos pagrindai. Nepaisant to, jiems vis tiek būna lengviau priimti naujas žinias ir reikalavimus.“

JAU PRASIDĖJO ATRANKA

Kuo šauliai išsiskiria iš kitų stojančiųjų? Narystė Lietuvos šaulių sąjungoje papildomai suteikia 0,5 balo. Tai taip pat juos motyvuoja renkantis studijas ir skaičiuojant įstoti reikalingus balus. Tačiau daugiausia pliusų šauliai mato jau Lietuvos karo akademijoje.

Norintieji studijuoti Lietuvos karo akademijoje 18–30 metų jaunuoliai

pirmiausia kviečiami registruotis į motyvacinį pokalbį, kuris vyks nuotoliniu būdu, naudojant vieną interneto platformų.

Mjr. M. Sakalauskas atkreipia dėmesį, kad ir čia šauliams būna lengviau – motyvacinio pokalbio metu jie dažniausiai pasirodo gerai: „Jiems tai nesukelia sunkumų, nes kalbėdami parodo, ką žino apie kariuomenę ir jos veiklą, kaip suvokia kario pareigas, tvirtai pagrindžia savo sprendimą.“ Užsiregistravusiesiems telefonu + 370 682 31 072 arba el. paštu lka.atranka@mil.lt vertinimo komisija pokalbio metu užduoda klausimų iš anksto paskelbtomis temomis, į kuriuos kandidatai turi atsakyti. Kandidatai, surinkę šešis ir daugiau balų, vertinami teigiamai.

Po pokalbio laukia antrasis žingsnis – sveikatos patikrinimas Karinėje medicinos ekspertizės komisijoje. Jos išvada priklauso nuo kiekvieno asmens sveikatos būklės, bet jaunas žmogus šią patikrą paprastai nesunkiai įveikia. Į Lietuvos karo akademiją galima stoti tada, kai sveikata atitinka vienos iš keturių sveikatos grupių – A, B, C ar D – reikalavimus.

Trečiasis žingsnis privalomas visiems stojantiesiems į Lietuvos aukštąsias mokyklas. Per LAMA BPO sistemą (www.lamabpo.lt) kandidatai turi pateikti prašymą studijuoti Lietuvos karo akademijoje ir dalyvauti bendrame stojimo į aukštąsias mokyklas konkurso etape (išlaikyti reikalingus brandos egzaminus). „Mes rekomenduojame, rašant prašymą, iš pradžių nurodyti visas tris bakalauro studijų programas (Gynybos technologijų vadybos, Nacionalinio saugumo ir gynybos, Tarptautinių santykių), nes ir vėliau galima vieną iš jų pasirinkti, nebent stojantysis jau būna konkrečią išsirikęs“, – patikslina Lietuvos karo akademijos karininkas.

Sėkmingai perėję šiuos etapus jaunuoliai atvyksta į Lietuvos karo akademiją pasirašyti studijų sutarties. Pasirašius ją, prasideda kariūno kelias – kandidatai dalyvauja septynių savaičių trukmės Kariūnų baziniame kario kurse, kurio metu per pratybas kariūnai įgyja bazinių žinių, formuoja individualius kario įgūdžius.

Norinčiuosius stoti į Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademiją ir, baigus studijas, tapti karininkais mjr. M. Sakalauskas kviečia dalyvauti atrankoje.

Daugiau informacijos apie atranką galima rasti Lietuvos karo akademijos interneto svetainėje, stojantiesiems skirtoje skiltyje „Nuolatinės bakalauro studijos“ (www.lka.lt/nuolatinės-bakalauro-studijos). x

NARSIOS UKRAINOS VIENYBĘ ATSPINDINTI IKONA – TARPTAUTINĖJE PARODOJE KARO MUZIEJUJE

TEKSTAS: Darius Zubrickas
NUOTRAUKA: Adomas Norvydas

1. Parodos „Amžinai laisva Ukraina“ akcentas – Šv. Mykolo Arkangelo ikona.

2022 metais Vytauto Didžiojo karo muziejuje atidarytoje parodoje „Amžinai laisva Ukraina“, pristatančioje Ukrainos karių kovas už nepriklausomybę XX amžiaus pradžioje, greta Ukrainos kariuomenės vertybių eksponuojama neįtikėtina Šv. Mykolo Arkangelo ikona. Į karo muziejų ši neįprastą istoriją turinti ikona atkeliavo net iš Jungtinių Amerikos Valstijų, Ukrainiečių nacionalinio muziejaus Čikagoje.

IŠ CERKVĖS – Į UKRAINOS LAISVĖS GYNĖJO RANKAS

Iki 1918 metų ikona [datuojama XIX amžiaus pirmąja puse] buvo laikoma Šv. Mykolo cerkvėje Zaporizijoje (tuo metu – Oleksandrivskis). 1918 metų balandžio 16 dieną Ukrainos kariuomenės Atskirojo Zaporizijos kurinui (batalionui) ir Ukrainos sičo šaulių daliniams išlaisvinus Oleksandrivskį, miesto centrinėje aikštėje po organizuoto parado su religine procesija cerkvės šventikai ta proga iškilmingai įteikė Šv. Mykolo Arkangelo ikoną pulkininkui Vasyliui Vyšyvanui (erchercogas Vilhelmas Pranciškus Jozefas Karlas Habsburgas-Lotaringas, Austrijos Habsburgų dinastijos karinis veikėjas, politikas, diplomatas, poetas, kuris buvo paskirtas vadovauti Ukrainiečių legionui). Kitoje ikonos pusėje yra išgraviruota dedikacija vokiečių kalba – „Šią ikoną iš Oleksandrivskio Šv. Mikalojaus cerkvės su Dievo pagalba Ukrainos imperatoriškasis karališkas legionas išgelbėjo nuo bolševikų kariuomenės ir paliko Jo Imperatoriškajai Didenybei erchercogui Vilhelmui“, apie dėkingumą išlaisvinant miestą ir cerkvę nuo bolševikų. Praėjus trejiems metams nuo šio įvykio, cerkvė sovietų valdžios sprendimu buvo uždaryta, o dar po penkerių – nugriauta, per tą vietą nutiesti tramvajaus bėgiai.

1918 metais įteikta pulkininkui Vasyliui Vyšyvanui, ikona išgyvena Ukrainos nepriklausomybės kovų nesėkmes, sovietinę okupaciją, Antrojo pasaulinio karo baisumą, iš Ukrainos atkeliauja į Jungtines Amerikos Valstijas, kur po daugelio metų atsiduria ukrainiečio išėivio dr. Jurijaus Podluskio kolekcijoje. Jis šią ikoną vėliau perdavė Ukrainiečių nacionaliniam muziejui Čikagoje. Taip ikona tapo tarptautinės parodos „Amžinai laisva Ukraina“ dalimi.

Deja, pulkininko V. Vyšvano likimas nebuvo toks laimingas. 1918 metų gruodžio mėnesį nuvertus etmono Pavlo Skoropadskio režimą, V. Vyšvanas pradėjo bendradarbiauti su Ukrainos Liaudies Respublikos direktorijos vyriausybe. 1919 metų rugsėjį jis buvo paskirtas Ukrainos Liaudies Respublikos kariuomenės Generalinio štabo Vyriausiojo direktorato Užsienio ryšių skyriaus viršininku.

1920 metų balandžio mėnesį išėjo į pensiją ir per Rumuniją išvyko į Čekoslovakiją, o vėliau – į Austriją, kurį laiką gyveno Prancūzijoje ir Ispanijoje. Jis aktyviai dalyvavo ukrainiečių diasporos gyvenime, buvo verslininkas. Antrojo pasaulinio karo metais, kaip ir visi Habsburgai, V. Vyšvanas atsisakė

Šv. Mykolo Arkangelo ikona simbolizuoja Ukrainos visuomenės, su didžiuliu džiaugsmu pasitikusios miesto išlaisvintojus, ir kariuomenės sanglaudą.

bendradarbiauti su naciais, buvo gestapo sekamas. Po karo buvo suimtas sovietų SMERŠ agentų ir perkeltas į Karlsbado kalėjimą [Vokietija]. Jis buvo apkaltintas šnipinėjimu Vakarų valstybėms ir ryšiais su OUN [Ukrainos nacionalistų organizacija]. 1947 metų rudenį iš Austrijos V. Vyšvanas buvo perkeltas į Lukjanivsko kalėjimą [Kyjivas]. Sunkios kalnimo sąlygos ir medicininės priežiūros trūkumas lėmė jo mirtį nuo tuberkuliozės. V. Vyšvano palaidojimo vieta lieka nežinoma.

VISUOMENĖS IR KARIUOMENĖS SANGLAUDĄ SIMBOLIZUOJANTI IKONA

Parodos „Amžinai laisva Ukraina“ akcentas – Šv. Mykolo Arkangelo ikona – simbolizuoja Ukrainos visuomenės, su didžiuliu džiaugsmu pasitikusios miesto išlaisvintojus, ir kariuomenės sanglaudą. Ikonoje vaizduojamas Šv. Mykolas Arkangelas (hebrajų kalba Mikhael – „kas kaip Dievas“), vyriausiasis iš septynių arkangelų, daugumoje katalikiškų šalių laikomas karių globėju, dėl ko labai simboliška, kad ši ikona už miesto išlaisvinimą buvo įteikta ukrainiečių kariams. Šiuo metu vykstantis karas parodė, kad ir po 100 metų Ukrainos visuomenė bei kariuomenė yra vieninga, vis dar turi tą tvirtą ryšį, palaikantį šalį sunkioje kovoje už nepriklausomybę su tuo pačiu agresoriumi iš Rytų.

Prisiliesti prie Ukrainos kariuomenės kovos už nepriklausomybę istorijos ir pamatyti garsiąją ikoną galima atvykus į Vytauto Didžiojo karo muziejų, kuriame iki pavasario pabaigos bus eksponuojama paroda „Amžinai laisva Ukraina“. x

VIENOS NUOTRAUKOS PĖDSAKAIS: PIRMOJI PASAULYJE „TRIMITO“ REKLAMA

TEKSTAS: Valdas Kilpys
NUOTRAUKA: LŠS arcyvyvas

Periodiškai į „Trimito“ rankas vis patenka įdomių nuotraukų. Dažniausiai jų atnešdavo štabe plušantis vienas Lietuvos šaulių sąjungos atkūrėjų, Vlado Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentas Stasys Ignatavičius. Jo archyvuose sukaupta nemažai senų atvaizdų iš įvairių laikotarpių ir įvairios šaulių veiklos.

Metų pradžioje Stasys Ignatavičius į „Trimito“ redakciją užsuko nešinas unikalia nuotrauka. Apie ją kalbėsime ne tiek iš istorinės perspektyvos, bet nusprendėme ją pažvelgti kiek kitaip – dabarties žmogaus akimis. Nevengiant humoro, atvirai ir be nereikalingo susireikšminimo. Pradedam!

KAIP JOS ATSIKANDA?

Stasio Ignatavičiaus teigimu, labai dažnai nuotraukas palieka tiesiog sąmoningi žmonės. Nebūtinai šauliai. „Šitą nuotrauką man atnešė štabo budėtojas, kuriam kažkas tiesiog vakare paliko voką. Nei prisistatė, nei telefono numerį paliko. Nėra net kaip padėkoti“, – apgailestavo pašnekovas.

Stasys Ignatavičius pasakojo, kad taip jau surinko nemažai įvairių nuotraukų, atvirlaiškių ir kitokios medžiagos. Tikėtina, kad ateityje štabe rasis nedidelė nuotraukų paroda. Regis, tam neprieštarauja ir Lietuvos šaulių sąjungos vadovybė.

PIRMOJI „TRIMITO“ REKLAMA

Pradėkime nuo kitos nuotraukos pusės: kaip buvo įprasta anuo metu, ji atspausa atvirlaiškio formatu. Šią nuotrauką buvo galima nusiųsti paštu, tačiau to nepadaryta. Įrašas „Trimito reklama“, regis, atsirado dėl to, kad ši nuotrauka iš tiesų buvo publikuojama žurnale kaip skatinimas jį skaityti. Apie tai sufleruoja įrašas „21 psl.“ (matyt, reklama buvo publikuota šiame žurnalo puslapyje). Viršuje dešiniau matyti

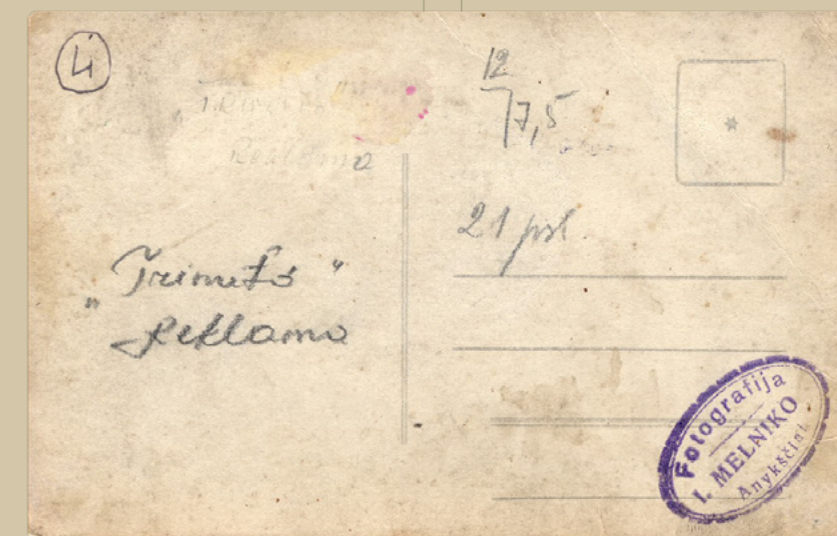
ir publikuotos reklamos matmenys: 12 x 7,5. Atverčiame nuotrauką. Kadangi tikslių žinių apie ją nėra, galima tik paspėlioti, kas čia nufotografuota. Regis, į Anykščius tuo metu buvo susirinkę atskirų būrių žurnalo platintojai.

Pirmoje eilėje centre stovintys du šauliai neabejotinai yra vietos autoritetai (vienas apsirengęs civiliai, kitas – su prašmatniu kailine apykakle paltu). Lazda, beje, tai – statuso ženklas. Tik inteligentas ir pasiturintis galėjo sau leisti vaikščioti su lazda.

Didžioji dalis šaulių rankose laiko supakuotus žurnalų ryšulius. Pristatys šauliams į kaimus. Atkreipkite dėmesį, kad tik vienas šaulys dėvi milinę. Visi kiti turi tik šauliškas kepures ir keletas – kitelius. Itin žavios ir nepelnytai į antras, trečias eiles nugrūstos damos. Visos su tam metui būdingomis skrybėlaitėmis ir, regis, visai neprastos kokybės paltais (kailinės apykaklės daro įspūdį).

Bendra nuotraukos nuotaika – pakili. Veidai rimti ir, matyti, ryžtingi. „Trimito“ platinimas čia tamstoms ne juokas. Tai ne kiekvieno šaulio nosiai.

„Šitą nuotrauką man atnešė štabo budėtojas, kuriam kažkas tiesiog vakare paliko voką. Nei prisistatė, nei telefono numerį paliko. Nėra net kaip padėkoti“, – apgailestavo pašnekovas.

1

TILTAS, ANT KURIO ŽUVO KARININKAS ANTANAS JUOZAPAVIČIUS

13

TEKSTAS: Birutė Malaškevičiūtė

1. Medinis Alytaus tiltas, ant kurio buvo nušautas karininkas A. Juozapavičius.

Iš Henriko Kebeikio kolekcijos.

Minėdami Vasario 16-ąją džiaugiamės protėvių ryžtu ir drąsa atkuriant Lietuvos valstybę. Jų dėka šiandien galime didžiulis savo šalimi. Ne vienam atrodo, kad paskelbus Vasario 16-osios Aktą jau turėjome valstybę ir galėjome laisvai kurti savo ateitį. Realybė buvo kitokia.

Šis dokumentas – ilgas dešimtmečius brandinta nemari idėja susigrąžinti valstybę, kurią pradžioje reikėjo atkovoti ir apginti ginklu. Tai savo gyvybių kaina padarė savanoriai – jauni vyrai, tikėję Lietuvos ateitimi. Vienas jų – karininkas Antanas Juozapavičius. Likimas taip lėmė, kad jaunas karininkas, turėjęs patirties carinėje kariuomenėje, vos sužinojęs apie Lietuvos siekius tapti nepriklausoma, nedvejodamas grįžo ir stojo ją ginti. 1919 metų sausio 25 dieną buvo paskirtas 1-ojo pėstininkų pulko vado pavaduotoju Alytuje. Vasario 3 dieną perėmė laikinai einančio 1-ojo pėstininkų pulko vado pareigas. Aktyviai rūpinosi Alytaus gynyba. Tačiau miestą užgrobė bolševikai. Mūsų kariai paskubomis turėjo jį palikti. A. Juozapavičius, bandydamas gelbėti pulko turta, bolševikų buvo nušautas mieste ant tilto per Nemuną. Tai nutiko 1919 metų vasario 13-ąją, kaip vėliau liudininkai sakė, 8–9 valandą ryto. A. Juozapavičius žuvo savo 25-ojo gimtadienio dieną. Jis tapo pirmuoju karininku, žuvusiu Nepriklausomybės kovose.

Po dešimtmečio buvęs A. Juozapavičiaus adjutantas, vėliau – generolas leitenantas, Vidaus reikalų ministras Julius Čaplikas prisiminė: „Jis žuvo ant tilto Alytuje nuo rankos sukilusių vietinių bolševikų. Aš buvau jo adjutantu ir nežuvau tik todėl, kad neturėjau jojamo arklio. Jis išėjo priekin pasižiūrėti, kas tenai anksti rytą Alytaus miestelyje šaudė; tuo metu ir buvo užkluptas iš kampo ir nukautas. Pulko štabas, pamatęs, kad pro miestelį nepraeis, ėjo ledu per Nemuną, bet, reik pasakyti, kad ledas buvo silpnas ir be to, vietos bolševikai šaudė nuo tilto į bėgančius per ledą.“ Gudrumu ir kyšiais buvo išpirktas A. Juozapavičiaus kūnas. Bolševikai ruošėsi jį pakšti po ledu, kad niekas niekada nesurastų. Kol miestas priklausė priešui, karininkas palaidotas laikinai. Išvadavus miestą, aprimus mūšiams, balandžio 28 dieną A. Juozapavičius iškilmingai perlaidotas Alytaus Šv. Angelų Sargų bažnyčios šventoriuje. Kapas su originaliu paminklu išlikęs iki mūsų dienų. Alytuje yra ir A. Juozapavičiaus vardo tiltas, greta jo stovi paminklas, skirtas atminti karininką. Tiltą puošia bareljefai, vaizduojantys A. Juozapavičiaus kovą ir žūtį. Neretas istorijos mylėtojas, aplankęs šį tiltą, išdidžiai pasakoja, kad buvo toje vietoje, kur žuvo pirmasis Lietuvos Nepriklausomybės kovų karininkas A. Juozapavičius. Klausantieji, nepatikliai žiūrėdami rodomas nuotraukas, sako, kad tiltas per daug modernus, jog ant jo galėjo tai nutikti. Kaip yra iš tikrųjų – išliko tiltas, ant kurio buvo nušautas A. Juozapavičius, ar ne? Atsakymas gali būti labai trumpas: taip arba ne. Tačiau mes niekur neskubame – apie viską iš eis.

2

Alytų Nemunas dalija į dvi dalis. Tiltas, jungiantis abu krantus, mieste pastatytas gana vėlai – 1909 metais. Jis buvo medinis, 4 metrų aukščio, 187 metrų ilgio, su 8 medinėmis atramomis (dvi stovėjo krantuose), kurias saugant nuo ledo apmušė plieno lakštais. Tiltą taip pat saugojo masyvios lytlaužos. Pirmojo pasaulinio karo metu carinė armija, palikdama miestą, jį susprogdino. Alytų užėmę vokiečiai pradžioje pastatė pontoninį tiltą, vėliau ėmėsi atstatymo darbų. Naujojo aukštis buvo 5 metrai. Būtent ant šio tilto ir nušautas karininkas A. Juozapavičius. 1923 metais tiltas pavadintas jo vardu. Po dvejų metų, 1925 metų vasarą, dzūkų pavasarininkų regioninio kongreso dalyviai ant tilto prikėlė paminklinę atminimo lentą.

Metams bėgant tilto būklė blogėjo, jį nuolat reikėjo remontuoti: uždaromas arba ribojamas eismas, kroviniams automobiliams apskritai buvo uždrausta važiuoti. Einant tiltu negalima rūkyti – neatsargiai ant medinio tilto numesta rusenanti nuorūka ir tilto kaip nebuve... Neapsikentę miestiečiai nuolat kreipdavosi į valdžios atstovus, kad šie įvertintų susiklosčiusią situaciją ir skirtų finansavimą naujam tiltui statyti. Galiausiai 1936 metais buvo pradėta naujojo tilto statyba. Iškilmingas atidarymas įvyko 1937 metų gruodžio 15 dieną. Šventiniame šurmulyje užsimiršo visi nesklandumai, konfliktai su darbininkais dėl algų, darbo valandų ir sąlygų. Skundai, kad statant tiltą žiauriai elgtasi su arkliais. Visi didžiavosi, kad „pastatytas savo jėgomis be užsienio pagalbos“ ir „didžiausias tokios konstrukcijos tiltas Baltijos valstybėse“.

Tilto statybai buvo sunaudota 7 tūkst. kubinių metrų betono ir gelžbetonio, 454 tūkst. tonų geležies, atlikta 47 tūkst. kubinių metrų žemės darbų. Pasidžiaugta, kad statant sugebėta net sutaupyti: planuota išleisti 1 200 000 litų, o tilto statyba kainavo 1 170 000 litų. Apie tilto atidarymą „Karys“ rašė: „Naujasis tiltas buvo papuoštas gražiais vartais. Tiltu gale įmūryti bareljefai, atlieti iš bronzos su užrašais iš kairės: „Karininkas A. Juozapavičius kovose už Lietuvos nepriklausomybę“, o iš dešinės:

3

2-3. Originalūs 1937 metų A. Juozapavičiaus tilto bareljefai, vaizduojantys jo kovą ir žūtį.

Giedriaus Bernatavičiaus nuotraukos.

„Didvyriškas karininkas A. Juozapavičiaus žuvimas ant Alytaus tilto 1919. II. 13 d.“. Šio karžygio vardu ir pavadintas šis naujasis Alytaus tiltas. Antrame tilto gale, kuris vakar taip pat buvo papuoštas garbės vartais su įrašu „I. Seinus, Suvalkus!“, įmūrytos taip pat dvi bronzinės lentos – vienoje yra Alytaus miesto herbas ir tilto vardas, antroje – tilto statymo aktas. Šios abi lentos taip pat pagamintos skulptoriaus Zikaro. Ulonų pulko orkestrui griežiant Tautos himną, buvo pakelta tautinė vėliava ir ant viso tilto sužibo gausios šviesos, kurias tiltu važiuojantiems kas naktį švies. Tuo pat laiku nuo karininko A. Juozapavičiaus garbei į tiltą įmūrytų bareljefų buvo nutraukti uždangalai.“ Sveikinimo kalbos pabaigoje Krašto apsaugos ministras, brigados generolas Stasys Dirmantas visų paprašė A. Juozapavičiaus atminimą pagerbti tylos minute: „gausiai publikai sudarė didelio įspūdžio tylos minutė. Ulonų pulko orkestras tuo metu sugriežė Šopeno gedulingą maršą.“

Atidarius naująjį tiltą [šiek tiek aukščiau prieš Nemuno srovę], kuriam taip pat suteiktas Antano Juozapavičiaus vardas, senuoju, ant kurio žuvo karininkas, eismas buvo uždraustas, 1938 metais tiltas išardytas. Čia galima būtų ir baigti pasakojimą, tačiau ne – keli faktai iš naujojo tilto gyvavimo istorijos. Antrojo pasaulinio karo metu, 1944 metais, iš Alytaus traukdamiesi vokiečiai naująjį tiltą susprogdino. Atstatytas tik 1967 metais, 1989-aisiais grąžintas karininko A. Juozapavičiaus pavadinimas. Tais pačiais metais prie tilto pastatytas paminklas jam atminti. Du originalius bareljefus, vaizduojančius A. Juozapavičių, iš statybinio laužo krūvos išgelbėjo ir ilgus metus savo namuose slėpė tarpukario Alytaus verslininkas Antanas Raginskas. Nuo 2018 metų jie eksponuojami Alytaus kraštotyros muziejuje. Tiltu įmūrytos kopijos. x

KOVAS

Kovo 4 d. – LIETUVOS GLOBĖJO ŠV. KAZIMIERO DIENA.

Kovo 4 d. – 1928 metais per Lietuvos radiją imta transliuoti Šaulių sąjungos radijo pusvalandžius.

Kovo 5 d. – 1279 metais Aizkrauklės (Latvija) mūšyje Lietuvos kariuomenė sumušė Livonijos ordino kariuomenę.

Kovo 5 d. – 1929 metais Kaune mirė Šaulių sąjungos įkūrėjas, ideologas ir pirmasis viršininkas Vladas Gerardas Putvinskis. Palaidotas Kelmės kapinėse.

Kovo 6 d. – 1918 metais Niu Britene (JAV) gimė partizanų vadas Adolfas Ramanauskas Vanagas. Sovietinių okupantų sušaudytas 1957 metų lapkričio 29 dieną Vilniuje.

Kovo 7 d. – 1954 metais Čikagoje atkurta Lietuvos šaulių sąjunga tremtyje.

Kovo 9 d. – LIETUVOS VARDŲ DIENA. 1009 metais Kvedlinburgo analuose pirmą kartą paminėtas Lietuvos (Litaue) vardas.

Kovo 11 d. – LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO DIENA.

Kovo 12 d. – 1885 metais gimė vienas iš Šaulių sąjungos įkūrėjų ir pirmosios LŠS Centro valdybos narys Kazimieras Ralys. Mirė 1958 metų sausio 6 dieną Kaune.

Kovo 15 d. – 1909 metais gimė ketvirtasis Lietuvos Respublikos prezidentas Jonas Žemaitis-Vytautas. 1954 metų lapkričio 26 dieną sušaudytas Maskvoje, Butyrkų kalėjime.

Kovo 16 d. – KNYGNEŠIO DIENA.

Kovo 17 d. – 1794 metais prasidėjo gen. Tado Kosciuškos vadovaujamas sukilimas prieš Rusijos carinę okupaciją.

Kovo 18 d. – 1923 metais buvo išrinkta pirmoji Klaipėdos šaulių rinktinės valdyba. Pirmuoju pirmininku išrinktas Vilius Šaulinskis. Vakarų (Jūros) šaulių 3-iosios rinktinės įkūrimo diena.

Kovo 19 d. – 1895 metais gimė LŠS Centro valdybos ir Tarybos narys, vienas iš LŠS Tremtyje atkūrėjų, pirmasis LŠST Centro valdybos pirmininkas, LŠST garbės narys Aleksandras Mantautas. Mirė 1985 metų balandžio 11 dieną Putname (JAV).

Kovo 23 d. – 1609 metais Salacgrivos mūšyje LDK etmono Jono Karolio Chodkevičiaus vadovaujami lietuviai sumušė švedus ir laimėjo pirmąjį jūrų mūšį.

Kovo 23 d. – 1990 metais Lietuvos Respublikos Ministrų Taryba nutarimu Nr. 78 įregistravo Lietuvos šaulių sąjungos įstatus.

Kovo 27 d. – 1945 metais Ažagų ir Eimuliškių miškuose (Panevėžio r.) įvyko aršios Lietuvos partizanų kautynės su sovietinio NKVD daliniais, kuriose nukauta per 400 priešų karių.

Kovo 29 d. – 2004 metais Lietuva tapo NATO nare.

Kovo 30 d. – 1863 metais Liudviko Narbuto vadovaujami Lietuvos sukilėliai sumušė Rusijos kariuomenės dalinius prie Dubičių.

ČIA UGDOMI LYDERIAI

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

STIPENDIJA IR
KARIŲ SOCIALINĖS
GARANTIJOS

100% VALSTYBĖS
FINANSUOJAMOS
STUDIJS

3 BAKALAURO
STUDIJŲ
PROGRAMOS

PRASMINGA
IR GERBIAMA
PROFESIJA

TARNYBA VADO
PAREIGOSE

DINAMIŠKA
KARJERA LIETUVOS
KARIUOMENĖJE
IR NATO

WWW.LKA.LT

@karoakademija

+370 682 31072

@lietuvos_karo_akademija

LKA.ATRANKA@MIL.LT

lietuvos karo akademija

TRIMITAS

IR PRIEŠ ŠIMTMETĮ SKAITYTAS

+
Užsiprenumeruok
„TRIMITĄ“ ir
paragink kitą!

Žurnalas TRIMITAS leidžiamas kas mėnesį.

Žurnale TRIMITAS – šaulystė, karyba, istorija, kelionės, pasaulio pažinimas, išgyvenimo patirtys, lauko virtuvė ir galvosūčiai. Kiekvienam yra ką skaityti.

Žurnalą TRIMITAS galima užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose ir internetu:

www.zurnaluprenumerata.lt
www.prenumeruok.lt

Prenumeratos kaina:

12 mėn. – 20 eurų
6 mėn. – 10 eurų
3 mėn. – 5 eurai